

GOSPODARKA MATERIAŁOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT ZAOPATRZENIA I BILANSÓW MATERIAŁOWYCH

S P I S R Z E C Z Y :

	str.		str.
Mgr Henryk Witkowski — Plan zaopatrzenia materiałowego przemysłu kluczowego w Narodowym Planie Gospodarczym na 1952 rok	165	Reglamentowanie skór futerkowych	197
Mgr Janusz Szymańczyk — O dotychczasowych wynikach i dalszym przebiegu akcji upłynnienia remanentów	175	Rozdział skór futerkowych	197
Dlaczego	182	Powierzenie Centrali Skór Surowych i Centrali Handlowej Przemysłu Skórzanego gospodarowania skórami futerkowymi	197
Ujawnianie, upłynnianie i zapobieganie tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałowych zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych	183	Reglamentowanie niektórych materiałów drzewnych	197
Instrukcja	185	Gospodarowanie reglamentowanymi materiałami drzewnymi	197
Obowiązek opracowania przez jednostki gospodarki uspołecznionej progresywnych norm zużycia materiałów na rok 1952	194	Rozdzielnictwo niektórych reglamentowanych materiałów drzewnych	198
Opracowanie planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1952	194	Obrót i gospodarowanie reglamentowanymi materiałami drzewnymi	198
Zmiana nomenklatury kontyngentowych grup wyrobów hutniczych na rok 1952	196	Zmiana wzoru umów szczegółowych i bezpośrednich o dostawę towarów	198
Powołanie Komisji kwalifikacyjnej remanentów metali nieżelaznych	196	Planowanie uzyskiwania złomu i innych odpadków użytkowych metali nieżelaznych i ich stopów	199
		Rozwiązanie Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów	199
		Zużywanie (wykorzystanie) ciepła odpadkowego	199

Mgr HENRYK WITKOWSKI

Plan zaopatrzenia materiałowego przemysłu kluczowego w Narodowym Planie Gospodarczym na 1952 rok

Zasady opracowania planu

W nr. 4 Gospodarki Materiałowej (str. 125) ogłoszono zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 23 marca 1951 r. (znak KO1-29-9) w sprawie rozpoczęcia prac nad sporządzeniem Narodowego Planu Gospodarczego na 1952 r.

Przedstawione w powyższym zarządzeniu zasady sporządzania planu oznaczają dość zasadniczą zmianę w stosunku do lat ubiegłych. Na czym te zmiany polegają, w zakresie zaopatrzenia materiałowego, jakie jest ich znaczenie, jakie korzyści da nowa, ulepszona metoda planu, jednostkom planującym i całej gospodarce narodowej, nie będziemy tu omawiali, ponieważ zostało to dokonane w artykule Dyrektora Zdzisława Deutschmana, opublikowanym w poprzednim numerze „Gospodarki Materiałowej“.

Zajmiemy się natomiast charakterystyką prac przygotowawczych do planu (pierwszy etap prac) i prac nad projektem planu (drugi etap prac) oraz krótko omówimy zasady rozwiniętego planu zaopatrzenia (trzeci etap pracy). Ponieważ dotąd nie zostały ogłoszone bliższe wytyczne w zakresie schematu projektu planu, roz-

ważania niniejsze traktujemy jako próbę znalezienia właściwych rozwiązań.

Prace przygotowawcze do planu

Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 23 marca 1951 r. przewiduje, że prace przygotowawcze do planu winny być przeprowadzane przez wszystkie jednostki planujące, a zatem na wszystkich szczeblach konieczne jest powiązanie tych prac, aby w ostatecznym rezultacie dały pożądaną wyniki w terminach ustalonych zarządzeniem. Należy pamiętać, że sposób i zakres tych prac wpływa decydująco na jakość projektów planów oraz na termin ich sporządzenia, a zarządzenie postanawia, że w stosunku do winnych niedotrzymania terminów wyciągane będą odpowiednie konsekwencje służbowe. Właściwa organizacja prac przygotowawczych wymaga również znajomości składników, które jako najważniejsze wejdą później do projektu planu. Na podstawie ustalonej zasady planu jest niewątpliwe, że metoda w s k a ż n i k o w a, jak ją można nazwać, polegać będzie na ustaleniu w pierwszym rzędzie wskaźników w a r t o ś c i o w y c h, a uzasadnieniem tych wskaźników winny być normy i limity zużycia

ważniejszych materiałów. Stąd wniosek, że należy dokonać klasyfikacji materiałów, z których jedne wejdą do projektu planu ilościowo i wartościowo (ilościowo również celem sporządzenia państwowych bilansów materiałów), a pozostałe tylko wartościowo.

Z doświadczeń lat ubiegłych oraz z przepisów omawianego zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 23 marca 1951 r. wynika, że klasyfikacja materiałów powinna być następująca:

Pierwsza grupa: Materiały o kluczowym znaczeniu w danej gałęzi przemysłu lub w danym przedsiębiorstwie, które są bilansowane w Narodowym Planie Gospodarczym. O kluczowym znaczeniu danego materiału decyduje jego wartość zużycia lub jego rola w procesie produkcji. Wykaz materiałów bilansowanych został wydany przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego w formie broszury (nr 29a), rozprowadzonej poprzez ministerstwa w pierwszych dniach czerwca br.

Druga grupa: Materiały o kluczowym znaczeniu w danej gałęzi przemysłu lub w danym przedsiębiorstwie, które nie są bilansowane w Narodowym Planie Gospodarczym.

Trzecia grupa: Materiały importowane nie należące do grupy pierwszej. Wykaz tych materiałów winien być ogłoszony przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego, wejdą tu oczywiście i takie materiały, które ewentualnie w omawianym wykazie nie znalazły się, ale o których przedsiębiorstwo wie, że są importowane.

Czwarta grupa: Wszystkie materiały pozostałe.

Imienne listy materiałów zaliczonych do grupy pierwszej i drugiej winny ustalać ministerstwa dla centralnych zarządów (dla każdego oddzielnie), a centralne zarządy dla poszczególnych przedsiębiorstw (również dla każdego oddzielnie). Klasyfikację materiałów do grupy trzeciej i czwartej przeprowadzają przedsiębiorstwa. Zgodnie z zasadami opracowania planu, przedsiębiorstwa zbierają i gruntownie analizują materiały sprawozdawczo - statystyczne dotyczące realizacji planów zaopatrzenia w okresie bieżącym oraz w okresach ubiegłych w każdej z tych grup oddzielnie. Materiały te winny obejmować: kształtowanie się zużycia materiałowego na jednostkę produkcji w pierwszej i drugiej grupie materiałów, wykrycie niezasadnionych strat materiałowych oraz możliwości ich wyeliminowania, statystykę zużycia poszczególnych materiałów, udział kosztów materiałowych w kosztach własnych najważniejszych wyrobów oraz w łącznych kosztach własnych itp. Ta wstępna kategoria czynności winna dać jednostkom planującym rzeczywiste wskaźniki gospodarki materiałowej okresów ubiegłych i bieżącego, ujawnić ukryte rezerwy materiałowe oraz stworzyć podstawę do prawidłowych założeń gospodarki materiałowej w 1952 r.

Następną grupę prac przygotowawczych do planu stanowią zadania oszczędnościowe w zakresie zużycia materiałów. Opracowanie tych zadań stanowi podstawową i najważniejszą część prac przygotowawczych. W związku z tym Przewodniczący PKPG w zarządzeniu nr 178 z dnia 18 maja 1951 r. ustalił obowiązki opracowania na 1952 r. progresywnych norm zużycia materiałów *). Z zarządzenia tego wynikają następujące obowiązki dla jednostek planujących:

1. Przedsiębiorstwa winny opracować indywidualne normy zużycia lub plany zużycia materiałów. Normami winny być objęte w zasadzie wszystkie materiały. Normy i plany zużycia materiałów należących do grup pierwszej i drugiej należy oprzeć na technicznych obliczeniach i na technicznym uzasadnieniu strat, a normy i plany zużycia materiałów pozostałych mogą być obliczone statystycznie. Normy i plany zużycia należące do pierwszych dwóch grup winny być zatwierdzone przez centralny zarząd. Podstawowe zasady obliczania norm i planów zużycia materiałów oraz objaśnienia, kiedy należy opracować normy zużycia, a w jakich przypadkach plany zużycia — zawiera przytoczone wyżej zarządzenie. Dlatego też nie będziemy zagadnienia tego tu omawiać. W przypadkach, gdy produkcja jest wielogatunkowa, o zróżnicowanych typach lub sortach tego samego zasadniczego wytworu, konieczne jest obliczenie średniej (grupowej) normy zużycia lub średniego (grupowego) planu zużycia na taką jednostkę zróżnicowanej produkcji, która znajduje się w planie produkcji. Chodzi mianowicie o ustalenie odniesienia w wyrazie analogicznym do tego, jaki ma ono w planie produkcji. Obliczenie takich średnich norm i planów zużycia winno być dokonane na odpowiednich wzorach, gdyż stanowić ono będzie uzasadnienie projektu planu. Projekt obliczeń średnich norm zużycia zawiera wzór nr 1, zaś projekt planów zużycia wzór nr 2, wraz z przykładami ich wypełnienia.

Normy i plany zużycia powinny być przedstawione centralnym zarządom najpóźniej w takim terminie, aby mogły wejść do wytycznych dla danej gałęzi przemysłu. Zarządzenie ustala jako termin zatwierdzenia datę 1 lipca 1951 r.

Należy jeszcze omówić nomenklaturę norm zużycia materiałów, które wejdą do projektu planu. Przedsiębiorstwa obliczają normy zużycia materiałów w takiej nomenklaturze, w jakiej występuje ona w danym przedsiębiorstwie. I to jest oczywiście słuszne. Jednak ta nomenklatura w wielu wypadkach nie odpowiada nazwom materiałów umieszczonych w wykazie nr 29a, a więc przykładowo:

p. str. 194 niniejszego numeru „Gospodarki Materiałowej“.

**Obliczenie średniej (grupowej) normy zużycia materiału A
na wytworzenie jednostki wyrobu jednorodnego (grupy wyrobów) nr 1**

Wzór 1 — dla przedsiębiorstwa

Lp.	Oznaczenie agregatu lub sortu (gatunku) wyrobu	1 9 5 0						1 9 5 1						1 9 5 2		
		p l a n			w y k o n a n i e			p l a n			w y k o n a n i e (przewidywane)			p l a n		
		ilość jednostek produkcji	norma zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia	ilość jednostek produkcji	zużycie na jedn. produkcji	ilość zużycia	ilość jednostek produkcji	norma zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia	ilość jednostek produkcji	zużycie na jedn. produkcji	ilość zużycia	ilość jednostek produkcji	norma zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	agregat - sort A	10 000	64	690 000	12 000	68	816 000	15 000	67	1 005 000	20 000	66,5	1 330 000	30 000	66	1 980 000
2	„ „ B	40 000	73	2 920 000	43 000	72	3 096 000	47 000	70	3 290 000	50 000	69	3 450 000	50 000	68	3 400 000
3	„ „ C	50 000	70	3 500 000	55 000	69	3 795 000	58 000	68	3 944 000	65 000	66	4 290 000	70 000	65	4 550 000
4	itd.															
	r a z e m	100 000	71,1	7 110 000	110 000	70,07	7 707 000	120 000	68,66	8 239 000	135 000	67,2	9 070 000	150 000	66,2	9 930 000

Wzór 1a — dla centralnego zarządu (na każdy wyrób lub grupę wyrobów oddzielnie)

Lp.	Przedsiębiorstwo	1 9 5 0						1 9 5 1						1 9 5 2		
		p l a n			w y k o n a n i e			p l a n			w y k o n a n i e (przewidywane)			p l a n		
		ilość jednostek produkcji	średnia norma zużycia	ilość zużycia w tys. jedn.	ilość jednostek produkcji	średnia zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia w tys. jedn.	ilość jednostek produkcji	średnia norma zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia w tys. jedn.	ilość jednostek produkcji	średnia zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia w tys. jedn.	ilość jednostek produkcji	średnia norma zużycia na jedn. produkcji	ilość zużycia w tys. jedn.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	przedsięb. A	100 000	71,1	7 110	110 000	70,07	7 707	120 000	68,66	8 239	135 000	67,2	9 070	150 000	66,2	9 930
2	„ B															
3	„ C															
4	itd.															
	razem															

Plan zużycia (wsadu) materiałów na wytworzenie niejednorodnego wyrobu nr 2

Wzór 2 — dla przedsiębiorstwa

Lp.	Oznaczenie agregatu względnie sortu (gatunku) wyrobu	Ilość jednostek produkcji	Norma zużycia (wsadu) materiałów na jednostkę produkcji				Ilość potrzebnego materiału			
			materiał A	materiał B	materiał C	r a z e m (4 + 5 + 6)	materiał A (3 × 4) w tys. jedn.	materiał B (3 × 5) w tys. jedn.	materiał C (3 × 6) w tys. jedn.	r a z e m (3 × 7) w tys. jedn.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Agregat — sort A	100.000	13	7	30	50	1.300	700	3.000	5.000
2	„ „ B	150.000	22	9	44	75	3.300	1.350	6.600	11.250
3	„ „ C	250.000	45	12	75	130	11.250	3.000	18.250	32.500
r a z e m		500.000	31,7	10,1	55,7	97,5	15.850	5.050	27.850	48.750

Wzór 2a — dla centralnego zarządu (na każdy wyrób oddzielnie)

Lp.	P r z e d s i ę b i o r s t w o	Ilość jednostek produkcji	Średnie zużycie (wsadu) materiałów na jednostkę produkcji				Ilość potrzebnego materiału			
			materiał A	materiał B	materiał C	r a z e m (4 + 5 + 6)	materiał A (3 × 4) w tys. jedn.	materiał B (3 × 5) w tys. jedn.	materiał C (3 × 6) w tys. jedn.	r a z e m (3 × 7) w tys. jedn.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Przedsiębiorstwo A	500.000	31,7	10,1	55,7	97,5	15.850	5.050	27.850	48.750
2	„ B	itd.								
3	„ C									
r a z e m										

U w a g a: Wzory należy wypełnić oddzielnie na rok 1950 (plan i wykonanie), oddzielnie na rok 1951 (plan i wykonanie) oraz oddzielnie na rok 1952 (plan)

1. W wykazie tym na str. 6 w branży XXIII jest kwas solny techniczny w przeliczeniu na 100%, tymczasem, przedsiębiorstwo zużywa kwas solny techniczny 60%.

2. Na rok 1952 w sposób zasadniczy zostały zmienione dotychczasowe kontyngentowe grupy wyrobów hutnictwa żelaza, których jest obecnie tylko 58 (przeliczenie nowych grup kontyngentowych na dawne i odwrotnie umieszczone jest w tabelach nr 1 i nr 2, stanowiących załączniki do wykazu nr 29a). Przedsiębiorstwa posiadają normy zużycia wyrobów hutnictwa na konkretne materiały, tzn. na określone profile, przekroje itp. Tymczasem do projektu planu zaopatrzenia jako uzasadnienie zużycia w poszczególnych nowych grupach kontyngentowych należy podać normę zużycia odniesioną do nazwy tej nowej grupy kontyngentowej.

W przypadkach, o których wyżej mowa oraz we wszystkich innych podobnych przypadkach przedsiębiorstwa winny indywidualne normy zużycia, średnie normy zużycia (grupowe) oraz plany zużycia w uzasadnieniu do projektu planu zaopatrzenia podawać w odniesieniu wyłącznie do takiej nomenklatury (tj. do takiej nazwy materiału, jego technicznego określenia), która wymieniona jest w wykazie nr 29a. W związku z tym na szczeblu przedsiębiorstw i na szczeblu centralnych zarządów konieczne jest opracowanie danych uzasadniających zużycie materiałów w takiej formie, aby ją można było zastosować do wykazu nr 29a. Nie znaczy to bynajmniej, aby zmieniać obliczenie norm zużycia w poszczególnych przedsiębiorstwach, a należy tylko dokonać odpowiednich prac dodatkowych, polegających na przystosowaniu norm zużycia tych przedsiębiorstw do wymagań projektu planu zaopatrzenia.

1. Centralne zarządy, na podstawie indywidualnych lub grupowych norm i planów zużycia opracowują zbiorcze, średnie progresywne w skali danego przemysłu normy (wskaźniki) i plany zużycia poszczególnych materiałów lub grup materiałowych. Uzasadnieniem tych wskaźników zużycia są techniczne skontrolowane i przeanalizowane obliczenia norm dokonane przez poszczególne przedsiębiorstwa. Obliczenie wskaźników winno być dokonane również na odpowiednich zestawieniach, przykładowo według wzoru nr 1a lub 2a. Obliczenia średnich progresywnych norm i planów zużycia w skali poszczególnych gałęzi przemysłu sprawdzają, analizują i zatwierdzają właściwe ministerstwa. Zatwierdzone średnie normy i plany zużycia są konkretnymi zadaniami dla poszczególnych przemysłów i stanowią jeden z najbardziej podstawowych elementów wytycznych do projektu planu.

2. Ministerstwa ustalają dla każdej gałęzi przemysłu oddzielnie konkretne zadania w zakresie opracowania norm i planów zużycia, po-

dając wykaz odniesień oraz materiałów, które należy objąć normowaniem zużycia. W szczególności ministerstwa winny ustalić metodę prac i schematy wzorów, wydać zarządzenia w zakresie polityki zużycia materiałów oraz opracowania najoszczędniejszych wsadów i mieszanek; wskazać drogi i sposoby zmierzające do obniżenia zużycia materiałów lub podniesienia wydajności oraz ustalić tryb zatwierdzenia poszczególnych norm i planów zużycia materiałów. Wymienione prace winny być w ministerstwach wykonane i odpowiednie zarządzenia wydane dla podległych jednostek w ciągu miesiąca kwietnia na podstawie rozmów i narad przeprowadzanych w swoim czasie przez ministerstwa gospodarcze z Departamentem Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG.

Z przebiegu prac przygotowawczych na poszczególnych szczeblach wynika, że prace w przedsiębiorstwach i centralnych zarządach winny być zorganizowane oraz podjęte wg wytycznych ministerstw, o których wyżej mowa. Prace przygotowawcze odnośnie opracowania norm i planów zużycia materiałów należących do pierwszych dwóch grup winny być ukończone na wszystkich szczeblach w terminie do dnia 1 lipca 1951 r., a opracowanie norm zużycia pozostałych materiałów należałoby ukończyć przed otrzymaniem wytycznych przez przedsiębiorstwa, a więc do dnia 7 sierpnia 1951 r. Przekroczenie tych terminów może spowodować niedotrzymanie terminów przewidzianych na złożenie projektu planu.

Trzecią kategorię prac przygotowawczych stanowi opracowanie wytycznych do projektu planu przez ministerstwa i centralne zarządy. Prace te będą wykonane w okresie około od 7 lipca do 7 sierpnia 1951 r., to znaczy po zatwierdzeniu projektu wytycznych do Narodowego Planu Gospodarczego przez Radę Ministrów (PKPG projekt ten przedłoży Radzie Ministrów do dnia 1 lipca 1951 r.). Wytyczne na szczeblu PKPG obejmą przypuszczalnie:

- a) limity zużycia niektórych najważniejszych materiałów z listy materiałów bilansowanych w Narodowym Planie Gospodarczym,
- b) średnie progresywne normy zużycia materiałów, wymienionych pod pkt. a) na niektóre ważne z punktu widzenia gospodarki narodowej pozycje planu produkcji,
- c) zadania oszczędnościowe ogólne w zakresie zużycia materiałów w formie procentu obniżki kosztów własnych oraz zadania szczegółowe w stosunku do niektórych najważniejszych materiałów, o których mowa pod pkt. a) i pkt. b), jak stal na niektóre cele, metale nieżelazne, drewno, wełna, bawełna, kauczuk itp.

Wytyczne na szczeblu ministerstw winny być bardziej szczegółowe i winny obejmować szerszy wykaz materiałów, odpowiednio dostosowany do specyfiki poszczególnych gałęzi prze-

myślu. Ministerstwa powinny również, o czym wspominaliśmy wyżej, opracować w porozumieniu z PKPG s c h e m a t y p r o j e k t ó w p l a n u. W związku z tym wytyczne ministerstw winny być odpowiednio związane ze schematami projektów planu.

Wytyczne centralnych zarządów dla poszczególnych przedsiębiorstw winny być konkretyzacją najważniejszych zadań planowych. Zadania te omówiliśmy na wstępie niniejszego artykułu oraz w części dotyczącej prac przygotowawczych.

Jako ogólną charakterystykę prac pierwszego etapu podać można, że polegają one na przygotowaniu wszystkich podstawowych składników gospodarki materiałowej w przedsiębiorstwach, aby bezpośrednio po otrzymaniu wytycznych w zakresie zadań produkcyjnych i oszczędnościowych przystąpić do opracowania projektu planu zaopatrzenia.

Prace nad projektem planu zaopatrzenia

Projekt planu zaopatrzenia powstaje w drugim etapie prac, a więc w okresie między 7 sierpnia a 1 października 1951 r. W tym czasie przedsiębiorstwa opracują projekty planów i prześlą je do centralnych zarządów. Centralne zarządy zestawiają plany zbiorcze i prześlą je do ministerstw, a ministerstwa plany przedstawiają PKPG. Ministerstwa w wytycznych podadzą terminy, w których powinny być ukończone prace nad projektami planu na szczeblu przedsiębiorstw i na szczeblu centralnych zarządów.

Projekt planu zaopatrzenia w całości będzie miał zasadniczo w y r a z w a r t o ś c i o w y, ale w nim najważniejsze pozycje materiałowe ujęte zostaną szczegółowo, tzn. ilościowo-wartościowo. Szczegółowo więc winny wejść do projektu planu zaopatrzenia w zasadzie wszystkie materiały zakwalifikowane do grupy pierwszej i do grupy drugiej. Nie znaczy to oczywiście, że wszystkie materiały umieszczone w wykazie nr 29a PKPG mają być w projekcie planu specyfikowane szczegółowo, lecz tylko te z nich, których zużycie w danym przedsiębiorstwie występuje w ilości kwalifikującej określony materiał do uwzględnienia w projekcie planu. Szczegółowość, o której mowa, w przeciwieństwie do planów okresów ubiegłych dotyczyć będzie tylko planowego z u ż y c i a materiałów. W planie więc nie zastosujemy dotychczasowej formuły:

$$\text{zapas początkowy} + \text{zapotrzebowanie} = \text{zapas końcowy} + \text{zużycie}$$

lecz podamy tylko wartość zużycia wszystkich materiałów oraz w oddzielnych pozycjach ilość i wartość zużycia materiałów należących do pierwszych dwóch grup. Następne ułatwienie obecnej formy projektu planu polega na tym, że wartość planowego zużycia materiałów przypuszczalnie nie będzie wymagać podziału na grupy wg jednolitego planu kont (tzn. na materiały podstawowe, po-

mocnicze itd.), lecz podana będzie w kwocie globalnej oraz w rozbiciu na poszczególne kwartały 1952 r.

Zestawienie ilościowo - wartościowe materiałów należących do pierwszej i drugiej grupy powinno być podane wg wykazu nr 29a PKPG również z podziałem na poszczególne kwartały. Ponieważ z metody projektu planu wynika — co zresztą miało miejsce i w planach lat ubiegłych — że zasadniczy nacisk planowania materiałowego położony jest na p r a w i d ł o w e o b l i c z e n i e p l a n o w e g o z u ż y c i a, zestawienie najważniejszych materiałów w projekcie planu winno być dokonane w formie stanowiącej uzasadnienie tego projektu. Znaczący to, że z zestawień tych wynikać winna prawidłowość obliczenia indywidualnych, grupowych oraz średnich (w skali danej gałęzi przemysłu) norm i planów zużycia oraz powiązanie tych norm z planami produkcji w celu uzyskania liczb planowego zużycia materiałów. Jest konieczne, aby przedsiębiorstwa i centralne zarządy opracowały dokumentację zużycia materiałowego wg norm uwzględniających specyfikę poszczególnych gałęzi przemysłu. Ramowe wzory dokumentacji zużycia, opracowane przez PKPG, zostały podane do wiadomości poszczególnych centralnych zarządów. Niektóre ze wzorów ramowych opracowanych przez PKPG są zestawieniami zbiorczymi, inne mają charakter wynikowy. Te drugie więc wymagają zestawień pomocniczych, stanowiących dokumentację obliczeń wynikowych. Projekty takich zestawień pomocniczych przedstawiają wzory nr 3 i nr 4. Do wzorów tych wyjaśnić należy, że przewidziane są na wyroby o takiej samej lub podobnej strukturze fizycznej (składzie chemicznym), które stanowią lub należą do jednej pozycji planu produkcji. Opracowanie średnich norm zużycia powinno iść w kierunku ujęcia jedną średnią normą odpowiednio szerokiego wachlarza typów, sortów, gatunków tego samego wyrobu lub wyrobów podobnych, zbliżonych do siebie itp. We wzorze nr 4 (kolumna 11) podano odpady lub braki czyste oraz (kolumna 13) odpady lub braki zwrotne. W wielu przypadkach zajdzie konieczność oddzielnego ujęcia braków i odpadów, aby mieć kontrolę jakości wykonania produkcyjnego. We wzorze nr 3 normy zużycia poszczególnych materiałów (kolumny 6, 8, 10, 12 i 14) są obliczone już n e t t o, natomiast wzór nr 4 stanowi uzasadnienie rozchodu materiału b r u t o, na produkcję różnych wyrobów z uzasadnieniem s t r a t materiałowych powstających w poszczególnych operacjach produkcyjnych. Wzór ten może być użyty również w celu obliczenia strat materiałowych w normie indywidualnej jednostkowej. Wówczas obliczenie łącznych strat materiałowych w produkcji otrzymamy drogą pomnożenia strat na jednostkę produkcji przez ilość jednostek produkcji. Wzór nr 4 ma również znaczenie pomocnicze dla obliczenia planowych oszczędności materiało-

wych w 1952 r., co stanowi jedno z zasadniczych zadań w projekcie planu.

W projekcie planu zaopatrzenia przewidziana jest, jak już wspominaliśmy, wartość zużycia materiałów zakwalifikowanych do grupy pierwszej i drugiej. Wytyczne poszczególnych ministerstw ustala wzory druków, na których do projektu planu wyliczone być powinny kwoty wartości zużycia tych materiałów. Podany tu przykładowo wzór nr 4 stanowić może materiał wyjściowy do obliczeń wartościowych. Wreszcie ze wzoru nr 4 przedsiębiorstwa i centralne zarządy czerpać mogą podstawowe dane do planowania odpadów metali żelaznych i nieżelaznych zgodnie z niedawną uchwałą w tej sprawie Prezydium Rządu.

Omówione wzory planowania zużycia materiałowego dotyczą produkcji i norm porównywalnych. O ile nie da się w pewnych przypadkach ustalić mierników porównywalnych, względnie wówczas, gdy faktyczne i planowe zużycie można ustalić tylko na podstawie statystyki zużycia na różne cele w danym przedsiębiorstwie bądź też na różne wyroby w danym przedsiębiorstwie lub w danej gałęzi przemysłu, plan zużycia materiałowego będzie uproszczony, przykładowo wg wzoru nr 5. Wzór ten dla celów obliczeń wartości zużycia może być uzupełniony danymi dotyczącymi cen jednostkowych i globalnej wartości danego materiału. Wzór ten może być sporządzony na różne wyroby w danym przedsiębiorstwie, bądź też na różne przedsiębiorstwa w danej gałęzi przemysłu.

Dotąd omawialiśmy planowanie zaopatrzenia materiałów, które do projektu planu wejdą ilościowo i wartościowo w poszczególnych pozycjach. Należy jeszcze omówić zbiórce planowanie wszystkich materiałów pozostałych, a więc zakwalifikowanych zgodnie z naszym podziałem do grup trzeciej i czwartej.

Materiały importowane ale nie bilansowane w Narodowym Planie Gospodarczym nie będą najprawdopodobniej planowane szczegółowo w projekcie planu zaopatrzenia, jednak ustalenie potrzeb w tych materiałach jest konieczne w tym celu, aby centralom handlu zagranicznego w okresie przed sporządzeniem planu importu przez te centrale, a więc przed 10 października 1951 r., dostarczyć szczegółowych informacji. Ze względu na fakt, że import materiałów zaopatrzeniowych ma bardzo poważne znaczenie dla gospodarki narodowej, następnie ze względu na konieczność zabezpieczenia produkcji i ze względu na zapotrzebowanie dewiz, konieczne jest możliwie wyczerpujące uzasadnienie potrzeb importu i wysokości planowego importu. Zapotrzebowania poszczególnych przedsiębiorstw na materiały importowane będą kierowane do właściwych branżowo central handlu zagranicznego za pośrednictwem centralnych zarządów, właściwych ministerstw oraz właściwych branżowo central handlu krajowego. Sposób przekazywania zapo-

Plan zużycia materiałów podstawowych

Wzór nr 3 — dla przedsiębiorstwa i dla centralnego zarządu

Lp	Nazwa wyrobu	P r o d u k c j a			Z u ż y c i e m a t e r i a ł ó w								Uzysk względnie wydajność materiału (5:7)				
		ilość jednostek	waga jedn. w kg	ilość produkcji w tonach (3×4)	materiał A	materiał B	materiał C	materiał D	materiał E	Inne	razem w ton (7+9+11+13+15+16)						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	Wyrób 1	150.000	90	13.500	66,2	9.950	17,1	2.565	8,2	1.250	7	1.050	—	—	—	14.775	91,3
2	" 2	500.000	80	44.000	51,7	15.850	10,1	5.050	55,7	27.850	—	—	—	—	—	48.750	90,3
3	itd. 3																
	r a z e m			57.500	—	25.780	—	7.615	—	29.080	—	1.050	—	—	—	63.525	90,5

U w a g a: Wzór nr 3 sporządza się na podstawie wzorów nr 1 i nr 2

Bilans zużycia materiału A na wszystkie cele produkcyjne

Wzór nr 4

Lp.	Nazwa wyrobu	Zużycie materiału			Ubytki materiału w toku procesu							
		ilość jednostek produkcji	norma zużycia w kg na jednostkę produk.	ilość zużycia w tonach	operacja 1 kg	operacja 2 kg	operacja 3 kg	razem straty operacyjne		odpady		
								kg	% (9 : 5)	kg	% (11 : 5)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Wyrób 1	10.000	124	1.240	24.000	27.000	11.000	62.000	5,0	27.000	2,2	
2	" 2	8.000	45	360	2.400	3.600	3.000	9.000	2,5	63.000	17,5	
3	" 3	12.000	37,5	450	6.350	5.200	4.250	15.750	3,5	29.250	6,5	
	razem prod.	30.000	68,35	2.050	32.750	35 800	18.250	86.750	4,22	119.250	5,83	
	inne cele			50								
	Ogółem	—	—	2.100								

produkcyjnego				Uzysk produkcji netto					Planowane oszczędności				
lub braki zwrotne		całkowity ubytek		waga jednostki produkcji	waga całkowitej produkcji (3×17)	uzysk w %			% oszczędności $\frac{19-20}{20} \times 100$	cena jednostkowa materiału	wartość materiału w tys. zł (5×23)	wartość oszczędności w tys. zł (22×24)	
kg	% (15:5)	kg (9+11)	% (15:5)			1952 (18:5)	1951 plan	1950 wykon.					
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
—	—	89.000	7,2	115,1	1.151	92,8	85,6	80,0	8,4	22.000	27.280	2.291.52	
14.400	4,0	72.000	20,0	36,0	288	80,0	72,5	69,0	10,6	20.000	7.200	720.—	
13.500	3,0	45.000	10,0	33,75	405	90,0	85,7	83,2	5,0	20.000	9.000	450.—	
27.900	1,36	206.000	10,05	61,47	1.844	89,95	—	—	8,0	—	43.480	3.461.52	
		1.000			49				5,0	22.000	1.100	55.000.—	
		207.000			1.893				7,9	—	44.580	3.516.52	

Lp.	Przedsiębiorstwo (wprób)	Wykonanie 1950			P l a n 1951			P l a n 1952		
		Ilość jednostek produkcji	Faktyczne zużycie na jednostkę produkcji	Ilość zużycia	Ilość jednostek produkcji	Planowe zużycie na jednostkę produkcji	Planowe zużycie	Ilość jednostek produkcji	Planowe zużycie na jednostkę produkcji	Planowe zużycie
1	2	5	4	5	6	7	8	9	10	11

U w a g a: W kol. 7 może być przewidywane zużycie jednostkowe a w kol. 8 przewidywane zużycie łączne

trzebowań winien być uproszczony przy jednoczesnym wzmożeniu kontroli konieczności importu. Zapotrzebowania poszczególnych przedsiębiorstw będą łączone przez centralne zarządy w zestawienia zbiorcze w układzie branżowym tylko ilościowo. Na centralnych zarządach ciąży obowiązek sprawdzenia technicznego uzasadnienia użycia danego materiału oraz możliwości zastąpienia go materiałem pochodzenia krajowego. Analogicznie ministerstwa sprawdzają zbiorowe potrzeby poszczególnych przemysłów w zakresie importu oraz uzgadniają z ministerstwami właściwymi produkcyjnie możliwość stosowania materiałów zastępczych względnie możliwość uruchomienia lub ulepszenia produkcji krajowej. Pozycje materiałowe uznane jako import niezbędny będą przekazane centralom handlu zagranicznego w celu sporządzenia planu importu.

Materiały importowane, które w naszej klasyfikacji stanowią grupę trzecią oraz wszystkie materiały zakwalifikowane do grupy czwartej wejdą do projektu planu tylko wartościowo i tylko w pozycji dotyczącej planowego zużycia. Mamy więc tu analogię do sposobu planowania w roku ubiegłym, a wobec tego dotychczasowe doświadczenia pozwolą poszczególnym przemysłom i przedsiębiorstwom zadanie to wykonać bardziej dokładnie, niż w planie roku bieżącego. Tym więcej, że jest ono również znacznie uproszczone, ponieważ w projekcie planu na 1952 r. nie jest wymagany podział wartości zużycia omawianych materiałów ani na pozycje wg jednolitego planu kont., ani na grupy w układzie branżowym. Stąd wnioszek, że wartość zużycia materiałów w grupie trzeciej i czwartej wejdzie do projektu planu tylko na podstawie analizy udziału kosztów materiałowych w kosztach własnych, zmniejszonych (kosztów materiałowych) o wartość zużycia materiałów planowanych ilościowo - wartość

ciowo oraz o wartość wynikającą z zadań oszczędnościowych dla poszczególnych przemysłów i przedsiębiorstw.

Z czynności tych trudniejszym zadaniem jest jedynie obliczenie planowych oszczędności materiałowych w grupach trzeciej i czwartej, gdyż te materiały nie zostaną do projektu planu objęte szczegółowymi uzasadnieniami zużycia. Występujące tu pewne trudności można jednak pokonać. Przede wszystkim materiały importowane winny być dokładnie przeanalizowane pod kątem najdalej posuniętej oszczędności w ich zużyciu. Wartość uzyskanej z tego tytułu oszczędności da się ustalić.

Wielkość możliwych oszczędności w grupie czwartej materiałów można ustalić na podstawie ogólnej analizy kształtowania się kosztów materiałowych w okresach ubiegłych oraz w oparciu o zamierzone zarządzenia organizacyjne w zakresie oszczędzania materiałów. Zadanie to będzie znacznie łatwiejsze dla wszystkich przedsiębiorstw, w których możliwa jest porównywalność produkcji w latach ubiegłych z rokiem 1952. W innych przedsiębiorstwach da się jednak wyprowadzić wnioski ogólne, które posłużą do sformułowania zadań oszczędnościowych.

Jak widać, zadanie sporządzania projektu planu jest znacznie ułatwione, mimo że wymaga ono skoncentrowania uwagi i wysiłku dla dobrego opracowania zasadniczych wskaźników projektu planu, opartych na techniczno - ekonomicznych obliczeniach i analizie. W roku bieżącym przypuszczalnie wielu zaopatrzeniowców w swojej dotychczasowej praktyce planowania materiałowego pierwszy raz na taką skalę zetknie się z koniecznością analitycznego ujęcia kosztów materiałowych w całości kosztów własnych, ze sposobem ich kształtowania się, ze stopniem udziału w tych kosztach poszczególnych materiałów lub grup materiałowych, z możliwościami uzyskania oszczędności materiałowych itp. Z punktu widzenia prawidłowości

planów gospodarczych ważny jest w pierwszym rzędzie stopień dokładności i szczegółowości rozpracowania pozycji materiałowych mających znaczenie podstawowe dla całości planu. Tę dokładność daje uzasadnione przewidywanie, to znaczy oparte na techniczno - ekonomicznej analizie wyników okresów ubiegłych i bieżącego oraz właściwe sformułowanie i włączenie do zadań planowych wniosków wynikających z tej analizy. Niewątpliwie więc praca planistów zaopatrzenia w roku bieżącym nad projektem planu zaopatrzenia będzie bardziej pogłębiona i przez to ciekawsza oraz będzie łatwiejsza, gdyż wolna od ogromnego nakładu pracy poświęconej na drobiazgowo opracowanie wielu tysięcy pozycji materiałowych.

Należy jeszcze wspomnieć, w jaki sposób w roku bieżącym będą informowane centrale handlu krajowego o zapotrzebowaniach materiałowych poszczególnych przemysłów. W roku ubiegłym centrale te otrzymały szczegółowe zestawienia zbiorcze na wzorach PZ3. W roku bieżącym szczegółowość ograniczona jest tylko do podstawowych pozycji materiałów bilansowanych i rozdzielanych. Plany szczegółowe zostaną sporządzone dopiero na początku roku planowego. Dlatego też centrale handlowe winny we własnym zakresie porozumieć się bezpośrednio z niektórymi tylko odbiorcami i tylko odnośnie najważniejszych materiałów w celu ustalenia przewidywanego zapotrzebowania. W wielu przypadkach właściwy będzie bezpośredni kontakt nie tylko z centralnym zarządem, ale nawet z przedsiębiorstwem — bezpośrednim odbiorcą. Informacje nie powinny być w żadnym razie zbierane drogą różnych ankiet lub innych sposobów korespondencji, natomiast — jak zaznaczyliśmy wyżej — drogą bezpośrednich konsultacji z zainteresowanymi odbiorcami. Od central handlowych należy żądać, aby podstawą do ich planów obrotów towarowych były nie wyłącznie konkretne zapotrzebowania odbiorców, ale przede wszystkim własna znajomość potrzeb przemysłu oparta na doświadczeniach, analizie i — co jest ważne — znajomości zadań planowych poszczególnych przemysłów.

Pozostaje wreszcie omówić sprawę wzorów do planowania. W latach ubiegłych wzory ukazywały się nakładem PKPG. W roku bieżącym PKPG opracowała tylko wzory ramowe, na podstawie których poszczególne ministerstwa ustalały własne wzory jednolite dla wszystkich nadzorowanych przemysłów lub różne dla różnych przemysłów. Dlatego też PKPG nie będzie mogła załatwić sprawy druków centralnie. W związku z tym sprawy związane z przygotowaniem druków, ich rozdzielaniem i pokryciem kosztów nakładu winny być załatwione w możliwie krótkim czasie przez poszczególne ministerstwa, ewent. w porozumieniu z Departamentem Koordynacji Planów Gospodarczych PKPG lub z właściwymi branżowo departamentami przemysłowymi PKPG. Bardzo waż-

ne jest, aby przedsiębiorstwa możliwie wcześnie wiedziały skąd otrzymają potrzebne wzory druków planowania.

Z ustalonych dla poszczególnych etapów prac terminów, wynika, że ewent. przeszkolenie planistów zaopatrzenia może się odbyć tylko w okresie przed 7 sierpnia 1951 r., gdyż od tego terminu zaczynają się w przedsiębiorstwach prace nad projektem planu.

Rozwinięty plan zaopatrzenia w trzecim etapie prac

Jak zaznaczyliśmy na wstępie, po uchwaleniu NARODOWEGO PLANU GOSPODARCZEGO przez Radę Ministrów, co nastąpi w pierwszej połowie grudnia 1951 r., zadania planu zostaną doprowadzone do poszczególnych jednostek planujących, które na tej podstawie opracują rozwinięte plany techniczne — przemysłowo - finansowe. Będzie to **trzeci etap** prac nad planem zaopatrzenia na 1952 r. Obecnie zadania tego szerzej omawiać nie będziemy, natomiast ograniczymy się do zasadniczych wniosków, które wynikają z faktów, że:

- 1) plan szczegółowy ma być sporządzony dopiero po zatwierdzeniu planów,
- 2) plan szczegółowy będzie sporządzony na przełomie roku bieżącego i roku planowego.

Wnioski wyływają następujące:

1. O ile projekt planu zaopatrzenia, stanowiący zasadniczy program działalności jednostki planującej na odcinku gospodarki materiałowej, jest materiałem podstawowym dla organów nadrzędnych w celu opracowania zbiorczych projektów planów poszczególnych gałęzi przemysłu i opracowania Narodowego Planu Gospodarczego, o tyle rozwinięty plan zaopatrzenia, sporządzony na podstawie zatwierdzonego projektu planu, będzie przede wszystkim stanowił podstawę planowej działalności danej jednostki w okresie planowym. Dlatego rozwinięty plan zaopatrzenia winien być szczegółowy w takim stopniu, w jakim jest to niezbędne z punktu widzenia programu operatywnej działalności przedsiębiorstwa.

2. Rozwinięty plan zaopatrzenia zostanie sporządzony w okresie kiedy przedsiębiorstwu znane będą rzeczywiste stany zapasów materiałów na początek okresu planowego. Znajomość tego czynnika w ogromnym stopniu ułatwi przedsiębiorstwu opracowanie prawidłowych planów dostaw.

3. Z danych, które ujęte zostaną w rozwiniętym planie zaopatrzenia, dla organów nadrzędnych przekazane będą części, zawierające materiały planowane ilościowo - wartościowo już w projekcie planu. Dane te są niezbędne dla sporządzenia ostatecznych państwowych rozdziałników materiałowych.

4. Dokumentacja rozwiniętego planu zaopatrzenia powstanie przypuszczalnie na dotychczasowych wzorach PZ1, natomiast ewidencja realizacji planu, która w roku 1951 jest prowa-

dzona na wzorach PZ2, będzie musiała ulec zmianie.

5. Zamówienia na dostawy materiałów w pierwszym kwartale 1952 r. będą sporządzone — zgodnie z obowiązującymi trybami zaopatrzenia — w II połowie października, a więc bezpośrednio po przekazaniu projektów planu organom nadrzędnym. Zamówienia te odnośnie materiałów planowanych ilościowo — wartościowo winny opierać się na projekcie planu, natomiast zamówienia na materiały należące do grupy importowanych będą wynikały z zapotrzebowań orientacyjnych, opracowanych w drugim etapie prac dla central handlu zagranicznego (mówiliśmy o tym wyżej). Zamówienia na materiały pozostałe winny odpowiednio się mieścić w limitach wartościowych kwartalnego zużycia przewidywanego w projekcie planu zaopatrzenia.

Mgr JANUSZ SZYMAŃCZYK

O dotychczasowych wynikach i dalszym przebiegu akcji upłynnienia remanentów

W dniu 30 kwietnia 1951 r. została rozwiązana Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanentów przy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

Fakt ten może wydawać się pozornie nieuzasadniony wobec wielu dotąd nie rozwiązanych lub rozwiązanych niedostatecznie problemów, a także wobec wielu nie wykonanych zadań w zakresie akcji upłynnienia remanentów. Błędem byłoby z faktu tego wyprowadzać wnioski, że akcja upłynnienia remanentów jest już zakończona, że wszystkie remanenty upłynniono lub, że zagadnienie to przestało być jednym z zagadnień pierwszoplanowych, ponieważ większość remanentów upłynniono, a pozostałe stanowią tak niewielkie i gospodarczo mało wartościowe ilości, że można nimi przestać się zajmować w skali ogólnopolskiej.

Byłby to błąd oczywisty, który jednak — wydaje się — popełniłoby niewielu pracowników przemysłu nawet wówczas, gdyby ich nie poinformowano o dalszej organizacji i planowym przebiegu akcji upłynnienia remanentów. Świadomość bowiem znaczenia właściwego przeprowadzenia akcji upłynnienia remanentów dla gospodarki narodowej dotarła w mniejszym lub większym stopniu wszędzie, przypadki zaś ukrywania remanentów stają się zjawiskiem coraz radszym. Obecne stadium akcji upłynnienia remanentów i osiągnięte rezultaty wskazują głównie na konieczność dalszej mobilizacji pracowników przemysłu i handlu w kierunku przyspieszenia wykonania zadań przewidzianych na przyszłość.

Podsumowanie dotychczasowych wyników w zakresie akcji upłynnienia remanentów, omówienie niedomagań i trudności jak również wskazanie sposobu dalszego poprowadzenia

Zamówienia na dostawy materiałów w II kwartale 1952 r. będą sporządzane już w okresie opracowywania rozwiniętego planu zaopatrzenia.

Charakterystyka przebiegu całości prac nad planem zaopatrzenia na 1952 r., którą staraliśmy się przedstawić w podstawowych zarysach dowodzi, że czynności planowania zostały rozłożone na okres trzech kwartałów. Ponadto prace zasadnicze, polegające na przygotowaniu planu zaopatrzenia, zostały ograniczone do podstawowych techniczno - ekonomicznych wskaźników tego planu. W związku z tym zmniejsza się znacznie nakład pracy na wykonanie projektu planu zaopatrzenia i dlatego należy oczekiwać, że planiści zaopatrzenia wykonają powierzone im zadanie w roku bieżącym lepiej i dokładniej niż w latach ubiegłych.

akcji wg nowych zasad powinno mobilizację tę ułatwić.

Akcja upłynnienia remanentów nie była zjawiskiem nowym wówczas, kiedy została utworzona Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanentów, tj. w październiku 1949 r. Niektóre przemysły akcję tę prowadziły już od 1947 r., osiągając jednak minimalne rezultaty. Przyczyna tkwiła w tym, że wobec braku rozpracowań teoretycznych akcję prowadzono chaotycznie, od przypadku do przypadku, a co najważniejsza — upłynniano nieomal wyłącznie remanenty ponemieckie, mało chodliwe oraz remanenty zbędne, tzn. materiały posiadaczowi zupełnie nieprzydatne. Remanentami nadmiernymi, tzn. zapasami materiałów nagromadzonych w ilościach znacznie przewyższających rzeczywiste potrzeby posiadacza, w ogóle się nie zajmowano, choć remanenty takie narastały w miarę wzrostu produkcji, w miarę łatwiejszego zaopatrzenia się w surowce i półfabrykaty. Wzrastały szczególnie tam, gdzie sporządzano wadliwe, zawyżone plany zaopatrzenia i realizowano je w wyniku fałszywie pojętej zapobiegliwości służby zaopatrzenia.

Szczególny wzrost remanentów nastąpił w ciągu 1949 r. Zapasy materiałowe wzrosły o około 62% już po odliczeniu dodatkowego zapotrzebowania na pokrycie potrzeb wzrostu produkcji, a ekonomiczna i finansowa analiza gospodarki materiałowej wskazywała na tendencje do dalszego, nawet progresywnego wzrostu.

Z obrotu towarowego wyłączono więc ogromną masę materiałową i zmagazynowano bez uzasadnionych potrzeb. Paradoks tego zjawiska polegał na tym, że żaden przemysł nie nagro-

madził nadmiernych remanentów we wszystkich potrzebnych mu rodzajach, gatunkach i asortymentach towarów. Zakłady posiadały znaczne lub nawet bardzo znaczne zapasy materiałowe w niektórych surowcach czy półfabrykatkach, w innych natomiast — mniejsze zapasy od niezbędnych (normatywnych). W ten sposób, choć ogólna masa materiałowa była wystarczająca a nawet przewyższająca potrzeby przemysłu państwowego, przemysł ten pochłaniał całą bieżącą produkcję i domagał się jeszcze dalszych przydziałów surowców i półfabrykatów. Tymczasem równolegle wzrastało zapotrzebowanie na materiały zaopatrzeniowe rozwijającego się drobnego przemysłu państwowego oraz przemysłu spółdzielczego, które zwiększały w szybkim tempie produkcję artykułów powszechnego spożycia. Taka sytuacja spowodowała konieczność szybkiego zahamowania dalszego wzrostu nadmiernych remanentów w przemyśle kluczowym i operatywnego rozładowania bezużytecznie leżących, już nagromadzonych remanentów, przy czym powodzenie tej akcji zależało od właściwego organizacyjnie i merytorycznie ujęcia ekonomicznego w skali ogólnokrajowej.

Zadanie to zlecono Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów, powołanej w październiku 1949 r. i złożonej z przedstawicieli wszystkich resortów gospodarczych.

Komisja stanęła wobec zagadnienia b. trudnego. Przede wszystkim było to zagadnienie w Polsce prawie nieznanne. Brak było dostatecznych doświadczeń i teoretycznej znajomości przedmiotu. Nadto przemysł nie doceniał wówczas doniosłości tego zagadnienia i korzyści, jakie przyniesie gospodarce narodowej uporządkowanie i usprawnienie przemysłowej gospodarki materiałowej — wręcz przeciwnie — uważał, że akcja upłynnienia remanentów godzi w jego interesy, ponieważ zamierza mu zabrać materiały, które kiedyś, później będzie potrzebować i, co gorsza, w porę nie otrzyma. Przeciwnie nie rozumiano tego, że bezużytecznie leżące materiały zamrażają ogromne środki obrotowe, utrudniając planowe zaopatrzenie i prawidłowy rozwój produkcji. Nie dostrzegano również tego, że bieżąca produkcja wzrasta, że system zaopatrzenia udoskonala się, że w każdym miesiącu usprawnia się terminowość dostaw.

Zmiana tego nastawienia pracowników przemysłu do akcji upłynnienia remanentów wymagała przede wszystkim pracy wychowawczo-uświadamiającej, wynikiem której byłoby zrozumienie szkodliwości gromadzenia i ukrywania nadmiernych zapasów materiałowych. Na razie jednak należało uczynić pewną koncesję na rzecz tej ogólnej psychozy obawy przed zbyciem posiadanych zapasów innym przedsiębiorstwom lub innym przemysłom w przewidywaniu, że w razie potrzeby zabiegi o przydział takich samych materiałów okażą się bezskuteczne. Ta okresowa koncesja znalazła swój wyraz w pierwszych przepisach

normatywnych opracowanych przez Komisję Międzyministerialną Upłynnienia Remanentów, a przede wszystkim w instrukcji nr 1 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 15 listopada 1949 r. w sprawie tymczasowych zasad oraz organizacji akcji upłynnienia remanentów zbędnych i nadmiernych. Ustalono tu hierarchiczny tryb upłynnienia remanentów, tzn. zakłady zgłaszały posiadane remanenty do zjednoczeń, te rozprawały je pomiędzy podległe zakłady, a resztę dopiero oddawały do dyspozycji centralnych zarządów (lub central zaopatrzenia materiałowego). Podobne uprawnienia przysługiwały centralnym zarządom (centralom zaopatrzenia materiałowego), a nawet próbowały zastrzec je sobie niektóre resorty gospodarcze. Dopiero te remanenty, które nie zostały upłynnione w ramach branżowego przemysłu, zgłaszano do central handlowych. Wtedy mogły je wykorzystać inne przemysły. Wspomniana instrukcja ustaliła zasady i sposób ujawniania remanentów oraz wprowadziła bieżącą sprawozdawczość miesięczną, która miała służyć kontroli przebiegu ujawnienia i upłynnienia remanentów.

Długi i skomplikowany tryb upłynnienia remanentów powodował, że reflektant w wielu przypadkach rezygnował z przedłużającej się i zawsze niepewnej transakcji. Upłynnienie remanentów wymagało zgody nadrzędnej jednostki, która niechętnie wyzbywała się materiałów na rzecz innego zjednoczenia czy też innego przemysłu. Wyjednanie zaś zgody wcale nie było równoznaczne z nabyciem remanentów. Często bowiem okazywało się, że w międzyczasie remanent został zużyty przez posiadacza lub upłynniony samowolnie albo na podstawie decyzji innej, hierarchicznie nadrzędnej jednostki. Samowola była tolerowana, ponieważ przepisy nie przewidywały żadnych sankcji. Samowola nie była wynikiem złej woli, lecz raczej nieorientowania pracowników zaopatrzenia co do skutków ich postępowania. Zanotowano bowiem wiele przykładów zapobiegliwości i wytrwałej pracy służby zaopatrzenia zakładów pracy w kierunku upłynnienia posiadanych remanentów. Główne niedomaganie tkwiło w tym, że za wiele jednostek dysponowało w jednym czasie tym samym remanentem.

Centralom handlowym zgłaszano do upłynnienia przeważnie materiały małochodlive lub o zmniejszonej wartości użytkowej. Chociaż aparat zbytu w niemniejszym stopniu nie doceniał znaczenia akcji upłynnienia remanentów, to jednak — trzeba przyznać — miał większe trudności w kierunku osiągnięcia efektywnych rezultatów niż aparat administracyjny przemysłu, tym bardziej, że zgłoszenia były niedbałe a nawet błędne lub fałszywe. W tych warunkach udział central handlowych w akcji upłynnienia remanentów — z nielicznymi wyjątkami — wcale nie zwiększał się; wręcz przeciwnie, ich udział w akcji

nawet malał. Wyniki operatywnej działalności central handlowych w zakresie akcji upłynnienia remanentów były całkowicie niedostateczne. Co prawda jakość i ilość masy towarowej remanentów zgłaszanych do upłynnienia stale wzrastała pod wpływem odgórnie wywieranego nacisku, jednakże notowano również wzrost dysproporcji między zgłoszeniami a efektywnym upłynnieniem. Tymczasem wzrastające zapotrzebowanie materiałowe przemysłu spółdzielczego i drobnego mogło być w znacznej mierze pokryte z upłynnienia remanentów przemysłu kluczowego. Zadania tego nie były w stanie wykonać centrale handlowe. Pismem więc z dnia 22 marca 1950 r. Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanentów upoważniła przemysł drobny i spółdzielczy do nabywania remanentów w centralach zaopatrzenia materiałowego. Aby akcji tej zapewnić pełne powodzenie, nie ograniczono się do udzielenia pisemnej decyzji. Pracownicy biura Komisji dopomagali pracownikom zaopatrzenia przemysłu drobnego i spółdzielczego w wyszukaniu potrzebnych im materiałów oraz interweniowali bezpośrednio w przypadkach, gdy materiały takie wzbraniało się im sprzedać.

Wynik akcji zaopatrzenia przemysłu drobnego i spółdzielczego w materiały pochodzące z remanentów przemysłów kluczowych należy uznać za pozytywny. Plany zaopatrzenia spółdzielczości i przemysłu drobnego zostały w znacznym stopniu pokryte remanentami. Gdyby nie zaopatrzenie materiałami pochodzącymi z remanentów wątpliwe byłoby nie tylko ponadplanowe zwiększenie produkcji przemysłu drobnego i spółdzielczego, ale nawet wykonanie planów produkcyjnych, a to z tego powodu, że plany zaopatrzenia tych przemysłów były z reguły mocno spóźnione.

Skomplikowany tryb upłynnienia remanentów obowiązujący w 1950 r. utrudniał, rzecz oczywista, szybkie i skuteczne rozładowanie istniejących jeszcze w Polsce wielkich nadmiernych i zbędnych zapasów materiałowych oraz rozładowanie remanentów wyrobów gotowych nagromadzonych wskutek wadliwie funkcjonującego aparatu dystrybucji. Jednakże miał on pewną zaletę, która nie tylko zanożbiega zdyskredytowaniu go, lecz całkowicie przemawia za słusnością okresowego wprowadzenia. Obieg zgłoszeń remanentów poprzez wszystkie szczeble organizacji przemysłu spowodował siłą faktu wprowadzenie w zagadnienie remanentów wielkiej masy pracowników zaopatrzenia. Samo zaś wykonywanie prac związanych z upłynnieniem remanentów poczęło działać uświadamiająco, wychowawczo, mobilizująco. Jeśli do tego dodamy szeroko zakrojoną akcję narad w sprawie upłynnienia remanentów, jakie z inicjatywy Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów odbyły się po raz pierwszy wiosną 1950 r. we wszystkich przemysłach i odtąd odbywają się w regularnych odstępach czasu, jeśli dodamy,

że celem tych narad była przede wszystkim mobilizacja aktywu pracowniczego do walki o podjęcie i właściwe przeprowadzenie akcji upłynnienia remanentów, stąd wypływa prosta wniosek, że sposób postawienia zagadnienia w pierwszej fazie działalności Komisji nie był operatywnie najskuteczniejszy, niemniej jednak był celowy.

Przepisy normatywne opracowane przez Komisję Międzyministerialną Upłynnienia Remanentów nie normowały niektórych zagadnień wchodzących w zakres akcji upłynnienia remanentów wcale lub normowały w sposób niedostateczny.

Kwestia rozliczeń finansowych przy zbywaniu remanentów była postawiona zbyt ogólnikowo. Nic tedy dziwnego, że w praktyce zdarzało się wiele przypadków, których rozwiązanie wymagało decyzji władz przełożonych, a więc zabierało sporo czasu i hamowało przebieg samej akcji. Szczególnie niekorzystnie oddziaływał tu przepis żądający komisyjnej wyceny w każdym przypadku, gdy towar nie miał ustalonej ceny lub gdy jakość towaru nie odpowiadała cenie cennikowej, przy czym zdarzało się często, że reflektant rezygnował z transakcji, chociaż posiadacz remanentu ponosił już koszty z tytułu komisyjnej wyceny. Brak jakichkolwiek sankcji nie pozwalał na skuteczne zwalczanie tego szkodliwego, okresami nawet nagminnego zjawiska.

Obowiązujące przepisy nie ustalały w ogóle zasad w zakresie złomowania nieużytecznych maszyn i materiałów. Ponieważ przeważnie takie maszyny i materiały były określane w inwentarzu wg cen cennikowych stosowanych dla maszyn i materiałów pełnowartościowych, gdy tymczasem zbycie ich było w ogóle niemożliwe, wypaczało to tylko obraz gospodarki materiałowej przedsiębiorstw, fikcyjnie zawyżając stan zapasów.

Wprowadzona instrukcją nr 1 sprawozdawczość w zakresie akcji upłynnienia remanentów nie zdała w pełni egzaminu przede wszystkim dlatego, że nie wszystkie przedsiębiorstwa sporządzały ją bieżąco i sumiennie, w wyniku czego nie zawsze dawała ona dokładny obraz stanu i ruchu remanentów. Ponadto sprawozdania nie były właściwie wykorzystane. Brakowało analizy sprawozdawczości i realizacji wniosków, jakie z analizy takiej wynikają. Jeśli zaś niektóre przemysły analizę wprowadziły, wykorzystywały ją tylko w niewielkim stopniu dla właściwego ustawienia i pokierowania przebiegiem akcji. Świadczyło to o niedostatecznym zrozumieniu celowości sprawozdawczości.

Mimo znacznych niedomagań, jakimi charakteryzowała się akcja upłynnienia remanentów w 1950 r., wyniki jej były dość poważne: przemysł ujawnił i zgłosił do upłynnienia 74% posiadanych zbędnych i nadmiernych remanentów, z czego efektywnie upłynnił 31%. Wyniki te przemysł osiągnął w stosunku do zapa-

sów materiałowych posiadanych w dniu 1 stycznia 1950 r. Gdyby równocześnie nie wzrastały remanenty nadmierne pochodzące z bieżących dostaw, wówczas stan zapasów materiałowych przemysłu w ciągu 1950 r. obniżyłby się właśnie o 31%. Żeby więc określić faktyczne wyniki akcji upłynnienia remanentów, należy przeanalizować bilanse przedsiębiorstw, które wskażą ogólny ruch zapasów materiałowych w ciągu 1950 r. Dopóki akcją upłynnienia remanentów ogranicza się tylko do efektywnego upłynnienia istniejących nadmiernych lub zbędnych zapasów materiałowych, dopóty nie można mówić o pełnym jej sukcesie. Właściwe pojmowanie zagadnienia polega na połączeniu akcji efektywnego upłynnienia remanentów z akcją zapobiegania narastaniu dalszych remanentów. Jeśli obydwie akcje są prowadzone właściwie, wówczas dopiero następuje pełny skutek tj. faktyczne obniżenie się zapasów materiałowych, co znajduje swój wyraz w bilansach przedsiębiorstw.

Komisja Miedzyministerialna Upłynnienia Remanentów od początku swej działalności podjęła szeroko zakrojona akcję zapobieżenia narastania remanentów. Jedną z przyczyn narastania remanentów jest wadliwe planowanie zaopatrzenia materiałowego, polegające na tym, że wielkość przewidzianego w planach rocznych zapasu na początek roku podaje się znacznie mniejsza od wielkości rzeczywistej, co oczywiście w takim samym stopniu wpływa na zwiększenie zapotrzebowania. Błędne wyliczenie przewidywanych zapasów popełniały jeszcze w 1950 r. w mniejszym lub większym stopniu wszystkie przemysły. Dla przykładu wystarczy podać, że przemysł metalowy popełnił błąd wynoszący ponad 25% wartości zapasów, co stanowiło około 30% wszystkich nadmiernych zapasów materiałowych przemysłów podległych Ministerstwu Przemysłu Ciężkiego. Aby doraźnie zapobiec skutkom takich błędów Komisja Miedzyministerialna Upłynnienia Remanentów przeprowadziła pod koniec I kwartału 1950 r. akcję zmierzającą do urealnienia operatywnych planów zaopatrzenia na rok 1950. Wyniki tej akcji odniosły bezpośredni skutek na ukształtowanie się zapasów materiałowych w przemyśle na koniec 1950 r., ponieważ ograniczono wartość dostaw w 1950 r. o 6% w porównaniu z 1949 r., co odpowiada kwocie równej wartości około 80% istniejących na koniec 1950 r. nadmiernych remanentów gospodarczo nieuzasadnionych. Najszerzej zakrojona akcja urealnienia operatywnego planu zaopatrzenia przeprowadził przemysł hutniczy, który ograniczył plan dostaw w 1950 r. o 15 do 20%.

Akcja ta w skali ogólnokrajowej nie dała jednak w pełni spodziewanych rezultatów. Z jednej strony przemysły nie dość wnikliwie zajęły się urealnieniem swych planów zaopatrzenia lub akcją urealnienia prowadziły tak opieszale, że kiedy przygotowano anulację zamówień, okazało się, iż większość zamówień

już jest wykonana albo znajduje się w stadium wykonania; z drugiej strony nie wszystkie jednostki zbytu potrafiły akcją tę odpowiednio sprawnie zorganizować. Zanotowano wiele faktów, że anulację zamówienia udaremniło wyłącznie biurokratyczne załatwianie sprawy przez aparat handlowy.

Akcja urealnienia operatywnych planów zaopatrzenia w 1950 r. miała za zadanie doraźne zahamowanie narastania remanentów.

Abstrahując od jej rezultatów, jest rzeczą oczywistą, że nie mogła i nie wniosła ona żadnej poprawy na odcinku planowania zaopatrzenia. Stworzenie podstaw dla właściwego planowania zaopatrzenia wymagało wykrycia przyczyn, które powodują istniejące tu niedomagania i następnie usunięcia tych przyczyn. Jedną z przyczyn tkwiła w tym, że większość pracowników zaopatrzenia nie posiada dostatecznych wiadomości fachowych dla właściwego wykonania swych zadań tj. dla sporządzenia dobrych planów zaopatrzenia. Odpowiednie nauczenie pracowników zaopatrzenia spowoduje że plany zaopatrzenia będą w przyszłości znacznie lepiej sporządzane, co powinno zredukować narastanie nowych remanentów. Przeszkolenie pracowników zaopatrzenia zarówno w zakresie ogólnych wiadomości i planowaniu zaopatrzenia jak również w zakresie poprawnego sporządzania planów zaopatrzenia, które odbyło się we wszystkich przemysłach w połowie 1950 r. niewątpliwie również zaważyło na wynikach akcji upłynnienia remanentów w 1950 r., aczkolwiek wyniki te trudno byłoby wyodrębnić i podsumować w jednej pozycji. Na tej jednorazowej akcji szkoleniowej nie można jednak poprzestać. Jeśli pragniemy osiągnąć zamierzone rezultaty w zakresie planowania zaopatrzenia, musimy dbać o nieustanne pogłębianie wiadomości fachowych pracowników zaopatrzenia drogą stałego ich szkolenia.

Do niemniej ważnych przyczyn, które powodowały narastanie nowych remanentów, należy to, że przemysły nie panowały wcale albo panowały w stopniu niedostatecznym nad kontrolą ulokowanych zamówień. Zdarzało się, że składano dwukrotnie zamówienie na ten sam asortyment i na tę samą ilość artykułu, niejednokrotnie nawet w ciągu jednego półrocza. Nad niezrealizowanymi zamówieniami z lat ubiegłych w ogóle nie panowano. Wielu pracowników zaopatrzenia troszczyło się o to, żeby zamówienia takie wycofać, choć zapotrzebowanie przestało być dawno aktualne. Dostawca również nie troszczył się o to, czy jest celowe wykonanie zamówienia z lat ubiegłych. Zresztą dostawca nie miał możliwości kontroli, ponieważ nieomal z reguły nie prowadził właściwej ewidencji zamówień. Nie trzeba dodawać, że producenta nie interesowała zupełnie kwestia zapotrzebowania.

To źródło narastania remanentów zanika w miarę wzrostu produkcji, w miarę tego, jak zamówienia wykonuje się bieżąco. Niemniej

ujednoczenie zasad ewidencjonowania zamówień i kontrolowania ulokowanych zamówień jest sprawą niecierpiącą zwłoki i powinno być postawione jako podstawowe zagadnienie w dziedzinie gospodarki materiałowej.

Trzeba jeszcze przypomnieć o pewnym paradoksie, jaki w ubiegłych latach istniał na odinku planowania zaopatrzenia, i który miał ogromny wpływ na wadliwość tego planowania. Zgodnie z obowiązującymi przepisami służba zaopatrzenia była premiowana za przekroczenie planów zaopatrzenia, które przecież z reguły były zawyżone już w chwili ich sporządzenia. Wydaje się, że nie ma potrzeby omawiać, jaki to miało wpływ na gromadzenie nadmiernych zapasów.

Obrót remanentami w 1950 r. był swobodny. Każde przedsiębiorstwo mogło nabyć poza planem dowolną ilość remanentów w innym przedsiębiorstwie. Brak kontroli powodował, że niektóre przedsiębiorstwa wykorzystywały te możliwości bez miary, zakupując bez potrzeby ogromne ilości materiałów i surowców. Dla przykładu wystarczy podać, że Państwowa Fabryka Sztucznego Jedwabiu w Żydowcach nagromadziła w ten sposób nadmiary wartości ponad 10 mil. zł w nowej walucie. W wielu więc przypadkach ten swobodny obrót prowadził tylko do gospodarczo nieuzasadnionych przerzutów remanentów z jednego składu na inny skład. Usprawnienie akcji upłynnienia remanentów, a przede wszystkim spowodowanie, żeby każde upłynnienie remanentu polegało na faktycznym włączeniu go do procesu produkcyjnego, wymagało zmiany zasad dystrybucji remanentów.

Z powyższych wywodów wynika, że akcja zapobiegania tworzeniu się nadmiernych remanentów w 1950 r. miała również pewne niedomagania, a Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanentów nie wyczerpała wszystkich możliwości i środków zdolnych zapobiec narastaniu nadmiernych zapasów materiałowych.

Mimo tych niedomagań tak w zakresie efektywnego upłynnienia jak i w zakresie zapobiegania tworzeniu się remanentów, akcja dała poważne rezultaty, o czym świadczy właśnie analiza ruchu zapasów materiałowych w przemyśle w 1950 r.

Stan zapasów na koniec I kwartału 1950 r. i stan zapasów na koniec IV kwartału 1950 r. utrzymał się mniej więcej na tym samym poziomie, chociaż produkcja znacznie wzrosła. Jednocześnie zanotowano spadek zapasów gospodarczo nieuzasadnionych o kwotę około 150 mln. zł, pomimo wzrostu zapasów gospodarczo nieuzasadnionych w przemyśлах ciężkich. Resorty przemysłowe notują na ogół duży spadek gospodarczo nieuzasadnionych zapasów z wyjątkiem resortu przemysłu ciężkiego, który niestety wykazuje stały wzrost tych zapasów. Niewątpliwie główną winę tego ponosi samo Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego. W ro-

ku 1950 Ministerstwo to wniosło niedostateczny udział do prac biura Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów. Podobnie Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego nie dołożyło należytych starań w kierunku właściwego postawienia i pokierowania akcją upłynnienia remanentów w podległych mu przemysłach.

Inne resorty gospodarcze dostatecznie wprowadziły się już w zagadnienie, a umiejętność kierowania akcją upłynnienia remanentów ciągle się tam poprawia.

W wyniku doświadczeń i analizy przebiegu i wyników akcji upłynnienia remanentów w 1950 r. Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanentów doszła do przekonania, że uaktywnienie akcji w 1951 r. wymaga:

1) opracowania i wydania jednego aktu normatywnego regulującego całokształt zagadnienia w sposób który by usunął istniejące dotąd niedomagania;

2) stworzenia liczebnie i fachowo silnego, centralnego aparatu inspekcyjnego wyposażonego w odpowiednie uprawnienia, który by nie tylko kontrolował, czy przebieg akcji upłynnienia remanentów jest zgodny z obowiązującymi przepisami, lecz również udzielał przedsiębiorstwom wskazówek i pomocy w zakresie właściwego postawienia i poprowadzenia tej akcji.

3) postawienia i przeprowadzenia akcji racjonalnego gospodarczo wykorzystania remanentów małowartościowych tj. materiałów, które nie nadają się dla celów, dla jakich zostały wyprodukowane, lecz mogą znaleźć zastępcze wykorzystanie w obecnym stanie lub po dokonaniu przerobu.

Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanentów opracowała akt normatywny w 2. częściach: Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 177 z dnia 2 maja 1951 r. w sprawie ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych oraz instrukcja (stanowiąca załącznik do zarządzenia) w sprawie zasad i trybu postępowania w sprawie ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych.

Ponieważ instrukcja wprowadza uproszczenie trybu postępowania w zakresie upłynnienia remanentów, ustalając inne zasady niż zasady dotąd obowiązujące, zachodzi konieczność dokonania pewnych czynności, które umożliwią przedstawienie przebiegu akcji upłynnienia remanentów i poprowadzenie jej wg tych nowych zasad. Czynności te są określone w zarządzeniu, które dlatego posiada przede wszystkim charakter przepisu wprowadzającego. W tym właśnie tkwi geneza podzielenia aktu normatywnego na 2 części: zarządzenie i instrukcję.

Ponieważ zarządzenie i instrukcja zostały już ogłoszone w „Monitorze Polskim“ i są opublikowane w niniejszym numerze „Gospodarki Materiałowej“ przedstawimy tu tylko te zasady, które mają decydujące znaczenie dla organizacji, dalszego przebiegu i powodzenia akcji upłynnienia remanentów. Omówienie zaczniemy od instrukcji, ponieważ w niej są zamieszczone głównie przepisy o charakterze stałym.

Instrukcję można podzielić na 4 zasadnicze części: o ujawnieniu i upłynnieniu remanentów, o kwalifikowaniu na złom, na odpadki użytkowe lub na zniszczenie, o rozliczeniach finansowych i o sprawozdawczości. Przez ścisłe ze sobą powiązanie części te stanowią zwartą całość.

Każde przedsiębiorstwo ma obowiązek ujawnić w sposób dotąd obowiązujący, tj. na kartach ewidencyjnych wszystkie posiadane zbędne i nadmierne remanenty. Następnie każdy remanent z osobna należy sklasyfikować w zależności od jego stanu użytkowego i wnieść odpowiednie oznaczenie do karty ewidencyjnej. Instrukcja rozróżnia 4 rodzaje (klasy) materiałów: materiały pełnowartościowe, niepełnowartościowe, małowartościowe i bezwartościowe, przy czym małowartościowe dzieli jeszcze na takie, które można użyć do produkcji jako materiały zastępcze i na takie, które mają wyłącznie wartość złomu albo odpadków użytkowych. Przedsiębiorstwu służy prawo wyboru: albo zbyć remanenty, albo pozostawić je na pokrycie własnych planowych potrzeb; w tym drugim przypadku — jedynie jednak pod warunkiem zmniejszenia lub wycofania odpowiednich zamówień, jeśli zamówienia takie zostały uprzednio złożone. Tego rodzaju uprawnienie ma za zadanie ułatwić przedsiębiorstwu wybór najkorzystniejszego a zarazem najwłaściwszego gospodarczo sposobu upłynnienia remanentów. Remanenty materiałów bezwartościowych oraz remanenty materiałów małowartościowych posiadających tylko wartość złomu albo odpadków użytkowych powinno przedsiębiorstwo przeznaczyć do komisyjnego zakwalifikowania na zniszczenie, na złom lub na odpadki użytkowe, a następnie postąpić z nimi zgodnie z orzeczeniem komisji kwalifikacyjnej. Przedsiębiorstwo sprzedaje w zasadzie remanenty najbliższej terenowo, branżowo właściwej hurtowni lub odbiorcy przez nią wskazanemu. Ofertą sprzedaży jest przesłanie karty ewidencyjnej. Hurtownia musi nabyć lub wskazać odbiorcę na zaoferowane jej właściwie branżowo i terenowo remanenty z wyjątkiem przypadków określonych w instrukcji (niedbały opis techniczny remanentu, materiał bezwartościowy lub małowartościowy itd.). Jeśli jednak odmawia nabywania lub wskazania odbiorcy, obowiązana jest udzielić wskazówek, co należy dalej uczynić z danym materiałem (np. zakwalifikować na zniszczenie, zgłosić do innej hurtowni itp.). Sprzedaż remanentu hurtowni jest zarówno uprawnieniem przedsiębiorstwa, ponieważ ułatwia mu uwolnienie zamrożonych kapitałów,

jak też obowiązkiem, ponieważ tylko w dwóch przypadkach transakcja może być przeprowadzona z innymi odbiorcami niż hurtownia lub wskazany przez nią nabywca. Przedsiębiorstwo uprawnione jest sprzedać remanent innemu przedsiębiorstwu bez pośrednictwa hurtowni, jeśli remanent ten nie został już zgłoszony do hurtowni, a nabywca potrzebuje go na pokrycie pilnych planowych potrzeb. Tak zwane zaś materiały zastrzeżone (mające wyłączne lub prawie wyłączne zastosowanie w danym przemyśle) może odstąpić na podstawie decyzji centralnego zarządu. Wykazy materiałów zastrzeżonych zostaną opracowane i przesłane przedsiębiorstwu przez nadrzędne centralne zarządy.

Hurtownie mają obowiązek pokryć zamówienia odbiorców przede wszystkim ze zgłoszonych remanentów. Przepis ten kładzie kres swobodnemu, pozaplanowemu obrotowi remanentów; planowa dystrybucja remanentów powinna nadto przyczynić się m. in. do właściwego ustawienia produkcji przez aparat zbytu. Hurtownie — przy współudziale central handlowych i biur sprzedaży — mają obowiązek również wydawać opinie co do sposobu zagospodarowania remanentów, na które nie ma nabywców.

Zakwalifikowanie materiału na złom, na odpadki użytkowe lub na zniszczenie wymaga komisyjnego orzeczenia chyba, że wartość materiału w jednej pozycji wykazu nie przekracza kwoty jednego tysiąca złotych; w tym przypadku decyzję wydaje kierownik przedsiębiorstwa. W skład komisji kwalifikacyjnej wchodzi w zasadzie tylko przedstawiciel przedsiębiorstwa; jednakże w określonych przypadkach mogą oni powołać także rzeczoznawców spoza przedsiębiorstwa. Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej staje się prawomocne, jeśli w ciągu 2 tygodni nie zostanie zakwestionowane przez nadrzędny centralny zarząd, branżowo właściwą jednostkę zbytu, a w pewnych przypadkach także przez Przedsiębiorstwo Upłynnienia Remanentów. Jednakże jednostka, która zakwestionowała orzeczenie komisji kwalifikacyjnej, powinna w ciągu 30 dni powziąć decyzję co do sposobu zagospodarowania danego materiału i decyzję tę wykonać.

Remanenty materiałów pełnowartościowych sprzedaje się w zasadzie po cenach cennikowych pomniejszych o marżę handlową w tym wypadku, gdy nabywcą jest hurtownia. Tylko w przypadkach określonych w instrukcji remanenty materiałów pełnowartościowych sprzedaje się po cenach inwentarzowych. Po upływie 60 dni od daty zgłoszenia remanentu do hurtowni przedsiębiorstwo wystawia fakturę na tę hurtownię, chyba że zachodzi jeden z przypadków określonych w instrukcji, uprawniający hurtownię do zgłoszenia zastrzeżenia, a hurtownia z uprawnienia tego skorzysta, wówczas z wystawieniem faktury należy się wstrzymać do czasu wyjaśnienia sprawy. Remanenty materiałów niepełnowartościowych i małowartościowych sprzedaje się po cenach

uzgodnionych między sprzedawcą i nabywcą. Dopiero, jeśli strony nie mogą dojść do porozumienia, cenę zbytu określa komisja wyceny powołana w miejscu znajdowania się remanentu. Komisja ta orzeka również, która ze stron pokrywa koszty jej pracy. Celem tego przepisu jest ograniczenie przypadków zbytecznego zwoływania komisji wyceny; groźba pokrycia kosztów wywołuje się zapewnić większą skłonność stron do zgodnego ustalania ceny zbytu tym bardziej, że komisje wyceny będą z reguły powoływane przez nabywcę remanentu; nie może zaś być mowy o tym, żeby nabywca zwracał towar tylko dlatego, że nie może uzgodnić ze sprzedawcą ceny zbytu. Orzeczenia komisji wyceny są niezaskarżalne. Wszelkie koszty związane z upłynnieniem remanentu aż do kosztów transportu franko stacja odbiorca włącznie ponosi przedsiębiorstwo, z którego magazynu materiał zostaje wysłany. Obroty w zakresie akcji upłynnienia remanentów dokonane za pośrednictwem hurtowni wlicza się do planowych obrotów tych hurtowni.

Zasady sprawozdawczości w zakresie akcji upłynnienia remanentów pozostają bez zmian. Zachowuje się także dotychczasowe druki sprawozdawczości z małymi zmianami w tekście poddyktowanymi dążeniem do ułatwienia wykorzystania sprawozdawczości. Pewną innowacją jest wprowadzenie obowiązkowej sprawozdawczości dla aparatu zbytu oraz tzw. sprawozdań ilościowych. W sprawozdaniach ilościowych wykazywać się będzie stan i ruch tylko niektórych materiałów, głównie materiałów posiadających podstawowe znaczenie dla gospodarki narodowej.

Celem tej sprawozdawczości jest stworzenie warunków dla kontrolowania oszczędności gospodarowania tymi materiałami.

Na zakończenie należy jeszcze wspomnieć, że instrukcja przewiduje poważne sankcje, aż do sankcji karnych włącznie, za świadome gromadzenie nadmiernych remanentów, za ukrywanie remanentów, za niewłaściwe ich magazynowanie, w wyniku którego tracą swą wartość użytkową, za samowolne dysponowanie remanentami zgłoszonymi do upłynnienia jednostkom zbytu i za inne przekroczenia zawartych w niej przepisów.

Nadto te przedsiębiorstwa, które ociążać się będą ze zgłoszeniem remanentów, poniosą poważne straty materialne, ponieważ remanenty zgłoszone do upłynnienia w IV kwartale br., będą fakturowane już tylko w relacji 90 proc. ceny cennikowej. Za stosowanie tego przepisu odpowiedzialni są główni księgowi.

Tak wyglądają w skrócie nowe zasady upłynnienia remanentów. Wprowadzenie w życie tych zasad wymaga wykonania pewnych czynności przygotowawczych przede wszystkim ze strony przedsiębiorstw przemysłowych, a następnie ze strony jednostek zbytu. Karty ewidencyjne ujawnionych dotąd remanentów znajdują się w

posiadaniu różnych jednostek gospodarczych i administracyjnych. Wiele z tych kart straciło swą aktualność, ponieważ remanenty zostały przez posiadaczy w międzyczasie zużyte lub upłynnione. Karty te należy zaktualizować, zanim zostaną one przekazane hurtowniom. Aktualizacja ta jest tym niezbędniejsza, że przedsiębiorstwom służy prawo zatrzymania pewnych materiałów na pokrycie własnych planowych potrzeb w 1951 r. Należy więc ułatwić im wycofanie odpowiednich kart ewidencyjnych, nie wolno bowiem dopuścić do tego, żeby do hurtowni skierowano karty fikcyjne tj. karty materiałów, które zostały już zużyte. Za takie fakty odpowiadać będzie wystawca karty ewidencyjnej.

Zarządzenie Przewodniczącego PKPG ustala terminy i sposób wykonania zadań, których realizacja doprowadzi do uporządkowania kart ewidencyjnych dotąd wystawionych, wyliczenia zapasów, które pozostawia się na własne potrzeby, i zapasów, które należy sprzedać, uporządkowania kart ewidencyjnych w centralach handlowych i biurach sprzedaży, słowem zadań umożliwiających dalsze poprowadzenie akcji upłynnienia remanentów wg nowych zasad. Zarządzenie to zawiera także przepisy o finansowaniu akcji upłynnienia remanentów w jednostkach zbytu i o finansowym kontrolowaniu gospodarki materiałowej w przemyśle.

Przepisy zawarte w obydwu aktach normatywnych wydają się regulować wyczerpująco całość zagadnienia upłynnienia remanentów. Są one wyrazem doświadczeń ponadrocznej pracy Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów i resortów gospodarczych. Zanim zostały opracowane w ostatecznej formie i ogłoszone, poświęcono szereg miesięcy wnikliwej i drobiazgowej ich konsultacji z zainteresowanymi jednostkami gospodarczymi i administracyjnymi. Właściwą ich wartość jednak wykazuje dopiero życie.

Wyniki akcji upłynnienia remanentów w 1950 r., dostateczne przygotowanie ministerstw do nadzoru, koordynowania i kierowania akcją w podległych im przemysłach, wreszcie ostatni akt normatywny, który wydaje się usuwać dotychczasowe niedomagania i trudności na drodze do usprawnienia przebiegu ujawnienia i upłynnienia remanentów przemawiały za celowością rozwiązania Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów. Nowe zadania, jakie obecnie wyłaniają się w zakresie akcji upłynnienia remanentów, wymagają innych środków działania niż te, jakimi dysponowała Komisja. Główny nacisk należy obecnie położyć na kontrolę przebiegu akcji oraz na właściwe postawienie zagadnienia wykorzystania remanentów materiałów małowartościowych. Zadania te, wymagające odpowiedniego liczebnie i fachowo personelu, wykonywać będzie Przedsiębiorstwo Upłynnienia Remanentów podległe bezpośrednio Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Ono też będzie bie-

zając koordynować przebieg akcji upłynnienia remanentów. Koncepcja przyznania Przedsiębiorstwu Upłynnienia Remanentów tego rodzaju uprawnień i obowiązków nie powinna budzić żadnych zastrzeżeń, chociaż nie jest dotąd sprecyzowany prawnie stosunek tego Przedsiębiorstwa do ministerstw, centralnych zarządów i przedsiębiorstw, a sprecyzowanie tego stosunku nasuwa poważne trudności na tle zadań Przedsiębiorstwa.

Zarówno aparat kontrolny przemysłu — aż do aparatu kontrolnego ministerstw włącznie — w odniesieniu do akcji inspekcyjnej, jak również aparat jednostek zbytu w odniesieniu do właściwego rozwiązania zagadnienia wykorzystania materiałów małowartościowych nie zdały zupełnie egzaminu, znajdując częściowe usprawiedliwienie w tym, że nie posiadały dostatecznego liczebnie i fachowo personelu. W interesie gospodarki narodowej leży, żeby zadania te były wykonane właściwie i szybko. Najwłaściw-

sze gospodarczo było stworzenie jednego aparatu i polecenie mu wykonania tych zadań. Ponieważ chodzi o wykonanie zadań o ogólnokrajowym znaczeniu gospodarczym, jest rzeczą zupełnie pewną, że stosunki między Przedsiębiorstwem Upłynnienia Remanentów a ministerstwami i przemysłem ułożą się na płaszczyźnie harmonijnej współpracy, co zapewni najlepsze rezultaty akcji upłynnienia remanentów.

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego udzielać będzie nadal ogólnych wytycznych, a w razie potrzeby także koordynować między resortami przebieg akcji upłynnienia remanentów. Jednakże akcja inspekcyjno-kontrolna, bieżące koordynowanie przebiegu ujawnienia i upłynnienia remanentów oraz działalność operatywna w zakresie przerzutów remanentów należy już od chwili rozwiązania Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów do Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów.

Dlaczego?

Zaodrzańskie Zakłady Konstrukcji Stalowych w Zielonej Górze nie upłynniają nadmiernych remanentów!

(Na podstawie materiałów P U R będziemy systematycznie piętnować oportunistów, biurokratów, nieudolność i złą wolę w gospodarce materiałowo-magazynowej. Jednocześnie zwracamy się do Czytelników o podawanie nam drastycznych przypadków niedbalstwa na tym odcinku, aby przez krytykę i przykład wzniecać walkę o poprawę obiegu środków obrotowych, o uzdrowienie gospodarki zaopatrzeniowej. Red.).

Centralny Zarząd Przemysłu w planie akcji upłynnienia remanentów na 1950 r. przez Zaodrzańskie Zakłady Konstrukcji Stalowych (ZASTAL) przewidywał, że z ogólnej wartości nadmiernych remanentów w tych Zakładach w kwocie około 3 mil. zł (w nowej walucie) winny być upłynnione materiały wartości około 2,5 mil. zł. Plan ten w okresie trzech pierwszych kwartałów 1950 roku ZASTAL wykonał w 55%.

Inspekcja przeprowadzona w zakładach w grudniu 1950 r. z polecenia Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów ustaliła, że normatyw na zapasy zaopatrzeniowe ZASTAL przekroczył o 6,3 mil. zł a nie o 3 mil. zł, jak przewidywano w planie, oraz że remanenty zbędne wynoszą około 2 mil. zł, razem więc ZASTAL posiada do upłynnienia materiały wartości około 8,3 mil. zł. W materiałach tych najważniejsze pozycje stanowią:

1. wyroby hutnictwa żelaza	4.196 ton
2. złom użytkowy wyrobów hutniczych	1.500 „
3. elektrody do spawania	150 „
4. drewno	175 m ³
5. lepik bitumiczny	12 ton
6. farby i lakiery	5 „

Analiza przyczyn powstania nadmiernych i zbędnych remanentów wykazała, że składają się na nie:

a) materiały sprowadzone przez ZASTAL w nadmiernych ilościach	20%
b) materiały ponemieckie	25%

c) materiały zbędne powstałe wskutek zmian planu produkcyjnego	40%
d) odpady produkcyjne	5%
e) materiały nie odpowiadające wymogom technicznym	5%
f) złom	5%

Jak wynika z powyższych zestawień, ZASTAL do planu akcji upłynnienia remanentów w 1950 r. wstawił tylko około 30% posiadanych nadmiarów, a więc mniej więcej tyle, ile w ciągu roku wynosił w zakładach tych przyrost nadmiernych i zbędnych remanentów. W tych warunkach jasne jest, że nadmierne zapasy nie tylko nie byłyby zmniejszane, lecz przeciwnie ulegałyby dalszemu zwiększeniu, ponieważ plan akcji upłynnienia remanentów równający się średniemu przyrostowi remanentów w ciągu roku nie był również wykonywany. Świadczy to również o tym, że Centralny Zarząd Przemysłu nie umiał wyznaczyć — zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego PKPG — właściwych zadań w zakresie akcji upłynnienia remanentów.

W wyniku dokonanej inspekcji ZASTAL otrzymał polecenie wystawienia kart ewidencyjnych na całość posiadanych nadmiarów materiałowych oraz zgłoszenia tych kart do właściwych branżowych central handlowych. Ponieważ materiały znajdujące się w nadmiernych remanentach ZASTAL w większości przedstawiały bardzo wartościowe pozycje, natomiast przebieg ich upłynnienia był zupełnie niedostateczny, Komisja Międzyministerialna Upłynnienia Remanen-

tów zleciła Przedsiębiorstwu Upłynnienia Remanentów przystąpienie do operatywnej akcji rozładowania nadmiarów w ZASTAL. Inspektorzy PUR w połowie maja br. stwierdzili, że ZASTAL w okresie pierwszych czterech miesięcy upłynnił materiały wartości zaledwie 0,5 mil. zł, co stanowi około 6% posiadanych nadmiarów oraz że ZASTAL nie wystawił jeszcze wszystkich kart ewidencyjnych, a te które wystawił znajdują się w Centralnym Zarządzie Przemysłu. W okresie więc 5 miesięcy od daty poprzedniej inspekcji z ZASTAL i z Centralnego Zarządu nie wyszły żadne zgłoszenia do central handlowych. W dniu 11 maja br. Centralny Zarząd załadował przesłane mu karty ewidencyjne na samochód i zwrócił ZASTAL.

Na wniosek Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego wydała polecenie najbardziej zainteresowanym centralom handlowym przejęcia remanentów ZASTAL ewent. bez konieczności wystawienia kart ewidencyjnych. W pierwszym rzędzie chodziło o wyroby hutnicze, z których ponad 3.000 ton mogło być natychmiast ulokowane u posiadaczy kontyngentów. W wyniku operatywnej akcji PUR oraz Centrostali ZASTAL rozpoczął w połowie maja pierwsze wysyłki wyrobów hutniczych. Wówczas Centralny Zarząd oświadczył, że załadowanie w krótkim okresie czasu i wysyłka kilku tysięcy ton wyrobów hutniczych z ZASTAL do odbiorców wskazanych przez Centrostal jest niemożliwa, ponieważ zakłady nie posiadają na ten cel w planie finansowym odpowiednich środków. Trudność ta została usunięta w ten sposób, że dzięki pośrednictwu Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów udało się uzyskać zgodę odbiorcy na pokrycie kosztów załadowania i transportu. Zdawało się, że już tym razem nie stanie na przeszkodzie, aby leżące bezużytecznie przez kilka lat cenne dla gospodarki narodowej wyroby hutnicze mogły wejść nareszcie do obrotu gospodarczego. Tymczasem Centralny Zarząd Przemysłu zatrzymał wysyłkę, ponieważ — jak wyjaśnił — częścią materiału dysponuje MOSTOSTAL, zleceniodawca robót konstrukcyjnych dla ZASTAL, a część materiału ZASTAL chce przerzu-

cić do innych nadzorowanych przedsiębiorstw. Stanowisko Centralnego Zarządu Przemysłu oznaczałoby sparaliżowanie akcji upłynnienia remanentów, ponieważ w innych zakładach tego przemysłu są równie wielkie, a w niektórych nawet większe nadmiary niż w ZASTAL. Ponadto stanowisko tego Centralnego Zarządu w sposób niedopuszczalny demobilizuje wysiłek wykazany w tym przypadku przez Centrostal. Należałoby zapytać Centralny Zarząd, dlaczego nadmiernych remanentów wyrobów hutniczych w ZASTAL nie uwzględnił przy opracowywaniu zapotrzebowania na 1951 r., jak tego żądała instrukcja o sporządzeniu planu zaopatrzenia oraz jak długo te remanenty leżałyby bezużytecznie w ZASTAL, gdyby nie operatywna akcja Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów. Należałoby również zapytać Centralny Zarząd, dlaczego nie okazał pomocy ZASTAL w akcji upłynnienia remanentów i dlaczego żądał wystawienia kart ewidencyjnych na materiały, które usiłował przerzucić do innych zakładów. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego nie mogła oczywiście dopuścić, aby biurokratyczne stanowisko Centralnego Zarządu unicestwiło cały dotychczasowy wysiłek w kierunku upłynnienia omawianych materiałów i dlatego wydała polecenie, aby dyspozycje wysyłkowe Centrostali były bezwzględnie wykonane.

Przytoczony wyżej przykład mówi o tym, jak nie należy upłynniać nadmiernych remanentów i wyjaśnia jednocześnie, dlaczego dotąd jeszcze w okresie prawie dwóch lat od daty podjęcia akcji upłynnienia remanentów w skali krajowej remanenty te na niektórych zakładach są tak znaczne.

Można mieć pewność, że nowe zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 2 maja 1951 r. o sposobie akcji upłynnienia remanentów, które oprócz usprawnienia przebiegu całej akcji przewiduje również rygory za opieszałość lub za zaniedbania, zmusi dotąd jeszcze oportunistyczne niektóre jednostki gospodarcze do bardziej skutecznego zajęcia się akcją, mającą tak poważne znaczenie w całości kształcie gospodarki narodowej.

Ujawnianie, upłynnianie i zapobieganie tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałowych zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrami Finansów oraz Handlu Wewnętrznego w zarządzeniu nr 177 z dnia 2 maja br. znak: BI/UR-1-62 ustalił warunki dla szybkiego, skutecznego i planowego przebiegu akcji ujawnienia i upłynnienia remanentów zbędnych i nadmiernych materiałów zaopatrzeniowych oraz zapobieżenia tworzeniu się dalszych remanentów.

Treść ww. zarządzenia oraz instrukcji stanowiącej jego załącznik podaje się:

§ 1. 1. Właściwi ministrowie wydadzą zarządzenia polecające, aby wartość materiałów zaopatrzeniowych nabywanych bieżąco przez podległe im urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa nie przekroczyła wyznaczonych na ten cel kwot ustalonych w zatwierdzonych planach zaopatrzenia.

2. Oddziały Narodowego Banku Polskiego mogą blokować rachunki bieżące tych urzędów, instytucji

i przedsiębiorstw, które wyczerpały kwoty przeznaczone na zaopatrzenie materiałowe.

§ 2. Urzędy, instytucje państwowe, przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym oraz spółki prawa cywilnego i handlowego, w których Skarb Państwa lub przedsiębiorstwa państwowe posiadają udział wynoszący ponad 50 proc. kapitału zakładowego, obowiązane są w terminie do dnia 31 lipca 1951 r.:

1) porównać stan zapasów materiałów zaopatrzeniowych ustalony na podstawie wyników inwentaryzacji na koniec 1950 r. ze stanem zapasów materiałowych, przewidywanym w planie zaopatrzenia na dzień 1.1.1951 r. i odpowiednio skorygować w bieżących planach zaopatrzenia zapotrzebowania na rok 1951 o różnicę wynikłą z porównania stanu zapasów;

2) ustalić na podstawie wyników inwentaryzacji na koniec 1950 r. wartość i ilość poszczególnych materia-

łów zaopatrzeniowych, stanowiących zbędne i nadmierne remanenty; jako podstawę obliczenia przyjąć normatywy zapasu obowiązujące w II kwartale 1951 r.;

3) pozostawić z remanentów ujawnionych jako nadmierne na własne potrzeby ilości planowane do zużycia w 1951 r. oraz normatywy zapasu planowany na koniec 1951 r. i jednocześnie wycofać odpowiednie zamówienia oraz zmniejszyć kwoty przeznaczone na zakup materiałów zaopatrzeniowych;

4) ujawnić wszystkie zbędne i nadmierne remanenty na kartach ewidencyjnych w sposób określony w instrukcji załączonej do niniejszego zarządzenia;

5) odpowiednio skorygować lub wycofać zgłoszone karty ewidencyjne w przypadku, gdy przeznaczono na własne potrzeby albo zużyto częściowo lub całkowicie remanent, który uprzednio już został zgłoszony;

6) wszystkie remanenty zbędne oraz te ilości remanentów nadmiernych, które przekraczają ilość przeznaczoną do zużycia na własne potrzeby w 1951 r. oraz normatywy zapasu planowany na koniec 1951 r., zgłosić do upłynnienia w sposób określony w instrukcji załączonej do niniejszego zarządzenia, o ile nie zgłoszono ich już przedtem do branżowo właściwej centrali handlowej lub innej jednostki zbytu;

7) przejrzeć karty ewidencyjne zwrócone przez jednostkę nadrzędną, centralny zarząd branżowy, centralny zarząd zaopatrzenia lub centralę zaopatrzenia, uzupełnić je, a następnie:

- a) zatrzymać karty ewidencyjne remanentów, które przeznaczone do zużycia na własne potrzeby w 1951 r.;
- b) zgłosić do upłynnienia w sposób określony w załączonej instrukcji remanenty zbędne i te remanenty nadmierne, których ilość przekracza własne planowane zużycie w 1951 r. oraz normatywy zapasu planowany na koniec 1951 r. — z jednoczesnym odpowiednim zmniejszeniem zapotrzebowania na 1951 r. w bieżących planach zaopatrzenia i zmniejszeniem kwot przeznaczonych na zaopatrzenie materiałowe;

8) uzupełnić lub wnieść poprawki, a następnie zwrócić centralom handlowym lub biurom sprzedaży te karty ewidencyjne, które otrzymano w celu dokonania korekty.

§ 3. Kto zużył lub rozdysponował zgłoszony do upłynnienia remanent zbędny lub nadmierny bez uprzedniego uzgodnienia tego z tą jednostką zbytu, do której zgłoszenie nastąpiło, obowiązany jest zapłacić na żądanie tej jednostki przysługującą jej marżę handlową.

§ 4. Jednostki nadrzędne określone w załączonej instrukcji obowiązane są w terminie do dnia 30 czerwca 1951 r. zwrócić wystawcom wszystkie posiadane karty ewidencyjne w celu dokonania czynności określonych w § 2, pkt. 6.

§ 5. Centrale handlowe i inne jednostki zbytu obowiązane są w terminie do dnia 31 lipca 1951 r. — w odniesieniu do remanentów zgłoszonych im do upłynnienia do chwili wejścia w życie niniejszego zarządzenia i dotąd nieupłynionych:

1) unieważnić na żądanie wystawców posiadane karty ewidencyjne (§ 2, pkt 5);

2) zwrócić wystawcom niewłaściwie wypełnione karty ewidencyjne w celu ich uzupełnienia lub wniesienia poprawek; przy zwrocie należy podać wskazówki co do sposobu uzupełnienia lub wniesienia poprawek (§ 2, pkt 8);

3) zakwalifikować na materiały pełnowartościowe, niepełnowartościowe, małowartościowe lub bezwartościowe — stosownie do przepisów załączonej instruk-

cji — pozostawione w ich dyspozycji remanenty, a następnie:

a) karty ewidencyjne materiałów pełnowartościowych i niepełnowartościowych przesłać do podległych — terenowo właściwych w stosunku do wystawcy — hurtowni lub ekspozytur rejonowych branżowo właściwych central handlowych;

b) karty ewidencyjne materiałów małowartościowych przesłać do Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów;

c) karty ewidencyjne materiałów bezwartościowych zwrócić wystawcom z wnioskiem o powołanie komisji kwalifikacyjnej dla dokonania czynności kwalifikacyjnych, określonych w załączonej instrukcji (rozdział V);

4) w przypadkach określonych w pkt. 3, lit. a) i b) równocześnie zawiadomić wystawców, dokąd skierowano sporządzone przez nich karty ewidencyjne.

§ 6. Centrale handlowe i inne jednostki zbytu obowiązane są upłynnić remanenty zgłoszone im po wejściu w życie niniejszego zarządzenia w sposób ustalony w załączonej instrukcji.

§ 7. Przedsiębiorstwo Upłynnienia Remanentów uprawnione jest:

1) ujawniać przez upoważnionych inspektorów remanenty zbędne i nadmierne we wszystkich państwowych jednostkach gospodarczych i administracyjnych;

2) udzielać informacji co do sposobu upłynnienia ujawnionych remanentów;

3) ustalać sposoby właściwego zagospodarowania remanentów materiałów małowartościowych;

4) sprawdzać, czy przebieg akcji upłynnienia remanentów w jednostkach zobowiązanych do upłynnienia oraz na wszystkich szczeblach organizacji przemysłu i handlu odbywa się zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami;

5) zabezpieczać do dyspozycji Urzędu Rezerw Państwowych lub PKPG ponadnormatywne jaskrawo nieuzasadnione zapasy deficytowych surowców, półfabrykatów i innych materiałów.

§ 8. 1. Władze naczelne w stosunku do podległych im urzędów, departamenty i centralne zarządy zaopatrzenia właściwych ministerstw w stosunku do centralnych zarządów branżowych, central handlowych i jednostek równorzędnych, a centralne zarządy branżowe, centrale handlowe i jednostki równorzędne w stosunku do podporządkowanych jednostek obowiązane są sprawdzić wykonanie czynności przewidzianych w § 2, 4, 5 oraz ustalić konkretne zadania w zakresie akcji upłynnienia remanentów na podstawie analizy gospodarki materiałowej.

2. Zadania należy określić w formie pisemnej decyzji.

3. Decyzja powinna m. in. zawierać, co następuje:

1) wartość zbędnych i nadmiernych remanentów w poszczególnych pozycjach jednolitego planu kont i ewentualnie w poszczególnych branżach towarowych;

2) wartość remanentów pozostawionych na planowe potrzeby w 1951 r.;

3) wartość remanentów przeznaczonych do sprzedaży w trybie ustalonym w załączonej instrukcji;

4) terminy i sposób wykonania zleconych zadań.

§ 9. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Finansów ustali do dnia 30 czerwca 1951 r. sposób finansowania jednostek zbytu w zakresie akcji upłynnienia remanentów.

§ 10. Traci moc obowiązującą zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospo-

darczego z dnia 20 października 1949 r. znak: BI-I-10-106/93 w sprawie upłynnienia remanentów.

§ 11. 1. Zarządzenie niniejsze nie dotyczy urzędów, instytucji i przedsiębiorstw podległych Ministrom Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego.

2. Przepisy § 2 i 5 niniejszego zarządzenia nie dotyczą urzędów, instytucji i przedsiębiorstw podległych Ministrom Budownictwa Przemysłowego oraz Budownictwa Miast i Osiedli.

3. Minister Budownictwa Przemysłowego oraz Minister Budownictwa Miast i Osiedli w porozumieniu

z przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego uregulują w oddzielnych zarządzeniach sprawy będące przedmiotem § 2 i 5 niniejszego zarządzenia.

§ 12. Zaінteresowani ministrowie mogą w oparciu o niniejsze zarządzenie uregulować bardziej szczegółowo tryb postępowania w zakresie akcji ujawniania, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się remanentów zgodnie z potrzebami podległych im jednostek.

§ 13. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w „Monitorze Polskim“.

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 177 z dnia 2 maja 1951 r. znak: BI/UR-1-62.

Instrukcja

w sprawie zasad i trybu postępowania w zakresie ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych.

I. Przepisy ogólne

§ 1. 1. Przepisy niniejszej instrukcji dotyczą zasad i trybu postępowania w sprawie ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach państwowych, przedsiębiorstwach państwowych, przedsiębiorstwach pod zarządem państwowym oraz spółkach prawa cywilnego i handlowego, w których Skarb Państwa lub przedsiębiorstwa państwowe posiadają udział wynoszący ponad 50% kapitału zakładowego.

2. Instrukcja niniejsza nie narusza odrębnych przepisów o przekazywaniu składników majątku trwałego.

§ 2. 1. Remanentem zbędnym w rozumieniu niniejszej instrukcji jest taki materiał zaopatrzeniowy, którego zakład pracy nie używa na własne potrzeby.

2. Remanentem nadmiernym w rozumieniu niniejszej instrukcji jest taka ilość materiału zaopatrzeniowego, która w poszczególnej grupie branżowej przekracza:

- 1) zatwierdzoną normę zapasu maksymalnego,
- 2) obliczoną przez zakład pracy własną normę zapasu maksymalnego, jeżeli brak jest normy zatwierdzonej przez jednostkę nadrzędną.

3. Remanentem nadmiernym nie jest zatwierdzony przez jednostkę nadrzędną zapas specjalny lub zapas sezonowy.

§ 3. 1. Zakładem pracy w rozumieniu niniejszej instrukcji jest urząd, instytucja państwowa oraz przedsiębiorstwo lub inna jednostka gospodarcza pozostająca na wewnętrznym, pełnym rozrachunku gospodarczym.

2. Jednostką nadrzędną w rozumieniu niniejszej instrukcji jest branżowy centralny zarząd, centralny zarząd zaopatrzenia, branżowo właściwa centrala zaopatrzenia lub inna równorzędna branżowemu centralnemu zarządowi jednostka administracyjna nadzorująca zakłady pracy.

II. Zasady ujawniania zbędnych i nadmiernych remanentów

§ 4. 1. Każdy zakład pracy powinien ujawnić wszystkie zbędne i nadmierne remanenty natychmiast po ich powstaniu.

2. Ujawnienie następuje przez wypełnienie karty ewidencyjnej stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji.

§ 5. 1. Magazynier lub inna osoba upoważniona powinni czuwać, aby zapasy materiałów zaopatrzeniowych nie przekraczały ilości określonych w obowiązujących normach zapasów maksymalnych.

2. Magazynier lub inna osoba upoważniona obowiązani są niezwłocznie zawiadomić komórkę zaopatrzenia zakładu pracy w sposób określony wewnętrzną instrukcją zakładu pracy o stwierdzonym powstaniu nadmiernego lub zbędnego remanentu.

§ 6. 1. W przypadku stwierdzenia, że:

- 1) ujawniono zbędny remanent, który powstał wskutek realizacji zamówienia nieprzydatnego dla potrzeb zakładu pracy;
 - 2) producent wykonał zamówienie nieprzydatne dla potrzeb zakładu pracy, ponieważ komórka zaopatrzenia zakładu pracy nie wycofała tego zamówienia we właściwym czasie;
- kierownik zakładu pracy powinien w ciągu 3 dni zawiadomić o tym jednostkę nadrzędną.

2. Jednostka nadrzędna powinna zbadać sprawę i — w przypadku stwierdzenia winy komórki zaopatrzenia zakładu pracy — postąpić zgodnie z przepisem § 66.

III. Zasady upłynnienia zbędnych i nadmiernych remanentów

§ 7. 1. Zbędne i nadmierne remanenty dzielą się na: materiały pełnowartościowe, niepełnowartościowe, małowartościowe i bezwartościowe.

2. Materiałem pełnowartościowym w rozumieniu niniejszej instrukcji jest materiał, który ma całkowitą wartość użytkową zgodnie ze swoim przeznaczeniem.

3. Materiałem niepełnowartościowym w rozumieniu niniejszej instrukcji jest materiał, który może być wykorzystany na cele, dla których został wyprodukowany, chociaż nie posiada całkowitej wartości użytkowej.

4. Materiałem małowartościowym w rozumieniu niniejszej instrukcji jest materiał, który może być wykorzystany na inne cele, niż te, dla których został wyprodukowany (zastępcze wykorzystanie) lub który ma tylko wartość złomu albo odpadku użytkowego.

5. Materiałem bezwartościowym w rozumieniu niniejszej instrukcji jest materiał, który nadaje się tylko na zniszczenie.

§ 8. Obowiązkiem zakładu pracy jest sklasyfikowanie każdego ujawnionego remanentu stosownie do przepisów § 7 i zamieszczenie o tym odpowiedniej wzmianki w karcie ewidencyjnej.

§ 9. 1. Wszystkie ujawnione zbędne i nadmierne remanenty należy upłynnić.

2. Przez upłynnienie rozumie się:

- 1) gospodarczo celowe zużycie nadmiernego remanentu na pokrycie własnych, planowych potrzeb zakładu pracy,

- 2) zgłoszenie do sprzedaży remanentów zbędnych lub nadmiernych,
- 3) zgłoszenie do sprzedaży zbędnego remanentu zakwalifikowanego do kategorii odpadków użytkowych (np. złom itp.),
- 4) zakwalifikowanie i zniszczenie remanentów materiałów bezwartościowych.

§ 10. 1. W przypadku przeznaczenia remanentu nadmiernego na pokrycie własnych, planowych potrzeb, zakład pracy powinien niezwłocznie wprowadzić odpowiednie zmiany do rocznego lub bieżącego planu zaopatrzenia, a w razie uprzedniego złożenia zamówień — zamówienia te anulować lub odpowiednio zmniejszyć.

2. Jeśli jednostka nadrzędna stwierdzi, że zakład pracy przeznaczył lub zużył posiadany remanent na pokrycie własnych, planowych potrzeb, realizując również bieżące zamówienie, postąpi zgodnie z przepisami § 66.

§ 11. 1. Zgłoszenie remanentu do sprzedaży polega na przesłaniu wypełnionej karty ewidencyjnej.

2. Materiały małowartościowe posiadające tylko wartość złomu lub odpadków użytkowych należy przed zgłoszeniem do sprzedaży zakwalifikować komisyjnie jako złom lub jako odpadki użytkowe stosownie do przepisów rozdziału V.

3. Materiały bezwartościowe należy zniszczyć po dokonaniu komisyjnego zakwalifikowania stosownie do przepisów rozdziału V.

§ 12. 1. Jednostka nadrzędna ma prawo — w granicach upoważnienia otrzymanego od właściwego ministra — udzielić całkowitego lub częściowego zwolnienia od obowiązku zgłoszenia remanentu do sprzedaży.

2. Zwolnienia, o jakim mowa w ust. 1, udzielić można tylko w tych przypadkach, gdy:

- 1) asortyment lub inne właściwości danego remanentu powodują, że jest on materiałem mało poszukiwanym;
- 2) istnieją trudne warunki transportu;
- 3) inne okoliczności dostatecznie uzasadniają możliwość zużycia remanentu przez posiadacza.

IV. Sprzedaż remanentów zbędnych i nadmiernych

A. Zakład pracy

§ 13. 1. Zakład pracy powinien zgłosić do sprzedaży bezpośrednio do hurtowni branżowo właściwych central handlowych remanenty materiałów pełnowartościowych i niepełnowartościowych oraz te spośród materiałów małowartościowych, które mogą znaleźć zastępcze wykorzystanie.

2. Tryb zgłaszania, ustalony w ust. 1, nie dotyczy materiałów zastrzeżonych.

3. Remanenty materiałów zastrzeżonych należy zgłaszać do dyspozycji jednostek nadrzędnych.

4. Materiałem zastrzeżonym są tylko te materiały zaopatrzeniowe, które umieszczone w „liście materiałów zastrzeżonych”, sporządzonej przez jednostkę nadrzędna.

§ 14. Zakład pracy powinien zgłosić do sprzedaży bezpośrednio:

- 1) do zbiornicy złomu — remanenty materiałów małowartościowych zakwalifikowanych jako złom;
- 2) do zbiornicy odpadków użytkowych — remanenty materiałów małowartościowych zakwalifikowanych jako odpadki użytkowe.

§ 15. Zakład pracy może sprzedać posiadany remanent innemu zakładowi pracy w przypadku, gdy:

- 1) nie zgłosił jeszcze do sprzedaży danego remanentu (§ 13);
- 2) dany remanent nie jest materiałem rozdzielanym przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego (tzw. materiały ostrydeficytowe).

§ 16. Jakikolwiek dysponowanie zgłoszonym do sprzedaży remanentem bez uprzedniej i każdorazowej zgody tej jednostki, w której posiadaniu znajduje się karta ewidencyjna, jest zabronione.

§ 17. Zakład pracy ma obowiązek dbać o należyte przechowanie i zabezpieczenie przed zniszczeniem lub uszkodzeniem zgłoszonych do sprzedaży remanentów.

B. Jednostka nadrzędna

§ 18. 1. Jednostka nadrzędna upoważniona jest do sporządzenia — za zgodą właściwego ministra — „listy materiałów zastrzeżonych” (§ 13).

2. W „liście materiałów zastrzeżonych” wolno zamieścić tylko takie materiały zaopatrzeniowe, które mają wyłączne lub prawie wyłączne zastosowanie w danym przemyśle lub w danym dziale gospodarki narodowej.

§ 19. 1. Jednostka nadrzędna może polecić zakładowi pracy, który zgłosił remanenty materiałów zastrzeżonych, sprzedaż tych remanentów na pokrycie planowych lub doraźnych potrzeb innych, podległych zakładów pracy.

2. Polecenie sprzedaży, o którym mowa w ust. 1, może być wydane tylko w ciągu 30 dni od daty otrzymania karty ewidencyjnej; po upływie tego terminu niewykorzystane remanenty materiałów zastrzeżonych należy zgłosić do terenowych hurtowni właściwych central handlowych, zawiadamiając o tym jednocześnie wystawców kart ewidencyjnych.

§ 20. Jednostka nadrzędna powinna koordynować i kontrolować przebieg akcji ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów w podporządkowanych jej zakładach pracy.

C. Jednostka zbytu

§ 21. Po otrzymaniu zgłoszenia remanentu (§ 13, ust. 1) terenowa hurtownia powinna sprawdzić w karcie ewidencyjnej:

- 1) czy remanent został zgłoszony właściwie — branżowo i terenowo,
- 2) czy opis techniczny zgłoszonego remanentu jest wystarczający dla określenia jego rodzaju, gatunku, przeznaczenia itp.,
- 3) czy remanent został właściwie sklasyfikowany stosownie do postanowień § 8.

§ 22. 1. Jeśli zgłoszenia dokonano nie do właściwej hurtowni lub jeśli opis techniczny remanentu jest niedostateczny, hurtownia powinna zwrócić kartę ewidencyjną wystawcy w ciągu 30 dni od daty jej otrzymania w celu dokonania odpowiednich poprawek lub w celu skierowania karty przez wystawcę do właściwej hurtowni.

2. Hurtownia powinna udzielić wystawcy wskazówek, jakie poprawki lub uzupełnienia należy wnieść do karty ewidencyjnej.

3. Jeśli poprawki lub uzupełnienia — mimo wskazówek hurtowni — okażą się także niewystarczające, hurtownia powinna zażądać próbek, a — gdy to jest niemożliwe — sporządzić we własnym zakresie drogą bezpośrednich oględzin przez swego pracownika opis techniczny remanentu na koszt posiadacza.

4. Decyzja hurtowni co do dokonania analizy próbek jak również co do sporządzenia opisu technicznego remanentu w sposób, o którym mowa w ustępie poprzedzającym, powinna być uzależniona od wartości tego remanentu.

5. Jeśli wystawca karty ewidencyjnej ma trudności z ustaleniem, do jakiej hurtowni należy zgłosić remanent, a jednostka nadrzędna nie może mu udzielić właściwej informacji, powinien zwrócić się o uzyskanie takiej informacji do Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów (PUR), a następnie skierować kartę ewidencyjną wg jego wskazówek.

6. Jeśli hurtownia stwierdzi, że remanent został niewłaściwie sklasyfikowany (§ 8), powinna oznaczenie skorygować.

§ 23. 1. Hurtownia przejmuje zgłoszony jej remanent do własnych magazynów lub pozostawia go u dotychczasowego posiadacza do czasu wskazania odbiorcy. Decyzja hurtowni w tym przedmiocie powinna być gospodarczo uzasadniona.

2. Odrębne przepisy ustalają, jakie remanenty powinny hurtownie niezwłocznie po zgłoszeniu przejść do własnych magazynów.

§ 24. 1. Hurtownia ma obowiązek sprzedawać zgłoszone jej wg właściwości remanenty materiałów pełnowartościowych i niepełnowartościowych oraz te spośród małowartościowych, na które może znaleźć nabywców.

2. Hurtownia powinna pokryć zapotrzebowania odbiorców przede wszystkim zgłoszonymi jej remanentami, a dopiero w następnej kolejności materiałami pochodzącymi z bieżącej produkcji.

§ 25. 1. Hurtownia powinna w ciągu 30 dni przekazać do PUR karty ewidencyjne materiałów małowartościowych, na które nie znalazła nabywców.

2. O przekazaniu należy równocześnie zawiadomić wystawców kart ewidencyjnych.

3. Jeśli hurtownia stwierdzi, że zgłoszono jej materiały bezwartościowe lub materiały posiadające tylko wartość złomu albo odpadków użytkowych, powinna w terminie określonym w ust. 1 zwrócić karty ewidencyjne tych materiałów wystawcom z wnioskiem o komisyjne zakwalifikowanie stosownie do przepisów rozdziału V.

§ 26. 1. Jeśli hurtownia otrzyma zgłoszenie remanentu w małej ilości (tzw. resztówka), powinna zlecić przejęcie go własnemu, detalicznemu punktowi sprzedaży.

2. Przez resztówkę należy rozumieć taką ilość materiału, która jest mniejsza od ilości, w której dany materiał lub dany sortyment materiału jest przedmiotem obrotu hurtowego.

§ 27. Hurtownia nie posiadająca własnych detalicznych punktów sprzedaży powinna zwrócić kartę ewidencyjną wystawcy z wnioskiem, aby materiał odstąpił miejscowemu, społecznemu punktowi sprzedaży detalicznej.

§ 28. Nadrzędne w stosunku do hurtowni jednostki zbytu (centrale handlowe, biura sprzedaży) powinny koordynować i kontrolować przebieg akcji upłynnienia remanentów w hurtowniach oraz udzielać hurtowniom wskazówek i pomocy w przypadkach zaistnienia trudności, których rozwiązanie przekracza możliwości hurtowni.

D. Przedsiębiorstwo Upłynnienia Remanentów (PUR)

§ 29. 1. Do PUR należeć będzie zagospodarowanie tych remanentów:

- 1) które zostały przekazane mu przez hurtownie central handlowych jako materiały małowartościowe (§ 25, ust. 1),
- 2) których dystrybucja nie należy do kompetencji żadnej centrali handlowej (§ 22, ust. 5), np. nietypowe materiały poniemieckie,
- 3) które zostały wytworzone na specjalne zamówienie i dlatego ze względu na rozmiar, gatunek, skład chemiczny lub z jakichkolwiek innych przyczyn nie stanowią towarów rynkowych.

2. Remanenty zgłoszone przez hurtownie do dyspozycji PUR pozostają w magazynach dotychczasowych posiadaczy.

§ 30. 1. PUR obowiązane jest ustalać racjonalny sposób wykorzystania zgłoszonych mu materiałów (np. zastępcze wykorzystanie, przerób, regeneracja itp.).

2. Wszystkie przedsiębiorstwa gospodarki społecznej obowiązane są na żądanie PUR udzielać wyzerpujących i wiążących informacji w przedmiocie zaproponowanego przez PUR racjonalnego wykorzystania materiałów małowartościowych.

3. PUR dysponuje tylko tymi materiałami małowartościowymi, dla których ustaliło we własnym zakresie racjonalny sposób wykorzystania.

4. Dysponowanie materiałami regenerowanymi lub przerobionymi i ich rozproszanie należy do tej jednostki gospodarczej, która stwierdziła możliwość ich zbycia po dokonaniu regeneracji lub przerobu.

§ 31. W przypadku zdecydowania, że materiał małowartościowy ma być regenerowany lub przerobiony, PUR wskaże odnośny zakład pracy oraz powierzy mu dokonanie regeneracji lub przerobu.

§ 32. PUR nie powinno wydawać zlecenia co do wykonania regeneracji lub przerobu, jeżeli:

1. Koszty regeneracji lub przerobu byłyby wyższe od kosztów produkcji takiego samego materiału wyrabianego w kraju,

2. Brak jest stwierdzenia właściwej centrali handlowej lub innej jednostki gospodarczej co do możliwości zbycia regenerowanego lub przerobionego materiału.

§ 33. Jeżeli PUR nie znajdzie żadnej możliwości zastępczego wykorzystania materiału małowartościowego jeżeli regeneracja albo przerób materiału małowartościowego jest niecelowy (§ 32), powinno zwrócić kartę ewidencyjną wystawcy z uzasadnionym wnioskiem o komisyjne zakwalifikowanie stosownie do przepisów rozdziału V.

V. Kwalifikowanie na złom, na odpadki użytkowe lub na zniszczenie

§ 34. Przeznaczenie na złom lub na odpadki użytkowe remanentów materiałów małowartościowych albo przeznaczenie na zniszczenie remanentów materiałów bezwartościowych wymaga:

1. Uprzedniego komisyjnego orzeczenia w przypadku, gdy ich wartość przekracza 1.000 zł (w jednej pozycji wykazu);

2. Decyzji kierownika zakładu pracy — w pozostałych przypadkach.

§ 35. 1. Komisję kwalifikacyjną powołuje kierownik zakładu pracy w przypadkach określonych w § 11, ust. 2 i ust. 3, w § 25, ust. 3 i w § 33.

2. Decyzja o powołaniu komisji kwalifikacyjnej powinna zawierać: skład członków, termin zwołania, uzasadnienie zwołania oraz cel zwołania komisji kwalifikacyjnej.

§ 36. 1. W skład komisji kwalifikacyjnej wchodzi:

- 1) przedstawiciel kierownika zakładu pracy, w którego posiadaniu znajdują się materiały małowartościowe lub bezwartościowe — jako przewodniczący;
- 2) główny księgowy lub osoba przez niego upoważniona;
- 3) przedstawiciel kierownika technicznego (naczelnego inżyniera) lub handlowego, w zależności od rodzaju zakładu pracy;
- 4) kierownik komórki zaopatrzenia lub osoba przez niego upoważniona;
- 5) przedstawiciel czynnika społecznego w zakładzie pracy, posiadającym małowartościowe lub bezwartościowe materiały.

2. W przypadku, gdy wiadomości fachowe członków komisji kwalifikacyjnej są niewystarczające dla wydania właściwego orzeczenia, a wartość w inwentarzu materiału (w jednej pozycji wykazu) przekracza kwotę 30.000 zł komisja kwalifikacyjna uprawniona jest uchwałą zwykłej większości głosów swych członków powierzyć opracowanie opinii jednemu lub dwóm rzeczoznawcom.

§ 37. 1. Do zadań komisji kwalifikacyjnej należy:

- 1) dokonanie oględzin materiałów, które należy zakwalifikować,
- 2) wydanie orzeczenia wraz z uzasadnieniem.

2. Uzasadnieniem nie jest w rozumieniu niniejszej instrukcji powołanie się na opinię hurtowni lub na opinię PUR albo na decyzję kierownika zakładu pracy.

§ 38. 1. Komisja kwalifikacyjna z czynności swych sporządza protokół, który powinien zawierać: szczegółowy opis kwalifikowanego materiału, orzeczenie komisji kwalifikacyjnej, uzasadnienie orzeczenia oraz wynik głosowania.

2. Protokół powinien być sporządzony w 4 jednobrzmiących egzemplarzach i podpisany przez wszystkich członków komisji kwalifikacyjnej.

3. Zdania odrębne członków komisji kwalifikacyjnej należy wnieść do protokołu wraz z uzasadnieniem.

4. W przypadku uznania przez komisję kwalifikacyjną materiału za zdalny do wykorzystania (przerobu lub regeneracji) należy zamieścić w protokole konkretne i uzasadnione wnioski co do sposobu i trybu postępowania z tym materiałem.

§ 39. 1. Protokół komisji kwalifikacyjnej otrzymują:

- 1) posiadacz materiału kwalifikowanego,
- 2) jednostka nadrzędna,
- 3) hurtownia lub PUR, w zależności od tego, które z wymienionych przedsiębiorstw złożyło wniosek o komisyjne zakwalifikowanie materiału,
- 4) przewodniczący komisji kwalifikacyjnej.

2. Jeżeli komisja kwalifikacyjna została powołana bez uprzedniego wniosku hurtowni lub PUR, jeden egzemplarz protokołu należy przesyłać zawsze do PUR (ust. 1, pkt. 3).

§ 40. 1. Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej staje się prawomocne, jeśli w ciągu 2 tygodni nie zostanie zakwestionowane przez jedną z jednostek wymienionych w § 39, ust. 1, pkt. 2), 3) i 4).

2. Przewodniczący komisji kwalifikacyjnej jest odpowiedzialny za wykonanie prawomocnych orzeczeń komisji.

§ 41. Jednostka, która zakwestionowała orzeczenie komisji kwalifikacyjnej, powinna w ciągu 30 dni powziąć decyzję co do sposobu zagospodarowania kwalifikowanego materiału i decyzję tę wykonać.

§ 42. W przypadku stwierdzenia, że:

1. Opinia hurtowni lub opinia PUR albo decyzja kierownika zakładu pracy były błędne.

2. Nie zostały wyczerpane możliwości zbycia materiału na cele zastępczego wykorzystania.

3. Zaniechano przerobu lub regeneracji materiału importowanego z powodu nieopłacalności, gdy tymczasem materiał powinien być regenerowany lub przerobiony ze względu na swą ostrą deficytowość lub inne uzasadnione przyczyny, komisja kwalifikacyjna zgłasza PUR wnioski w przedmiocie dalszego zagospodarowania kwalifikowanego materiału.

VI. Zasady rozliczeń finansowych

§ 43. 1. Zakład pracy sprzedaje remanenty materiałów pełnowartościowych po cenach cennikowych; jeśli nabywcą remanentu jest hurtownia, cena cennikowa pomniejsza się o marżę handlową, przysługującą tej hurtowni.

2. Jeśli zakład pracy nie zna ceny cennikowej, powinien zwrócić się o udzielenie informacji do właściwej hurtowni.

§ 44. Zakład pracy sprzedaje remanenty materiałów pełnowartościowych po cenie określonej w inwentarzu, jeżeli:

1. Minał termin określający obowiązek wystawienia faktury (§ 46), a hurtownia w ciągu 7 dni nie udzieliła informacji co do obowiązującej ceny cennikowej;

2. Hurtownia przysłała zawiadomienie, że remanent nie ma ceny cennikowej.

§ 45. Zakład pracy sprzedaje remanenty materiałów niepełnowartościowych i małowartościowych po cenach uzgodnionych z nabywcą lub po cenach określonych komisyjnie.

§ 46. 1. Jeśli zakład pracy zgłosił remanent bezpośrednio do hurtowni branżowo właściwej centrali handlowej (§ 13, ust. 1), powinien najpóźniej 60 dnia od daty zgłoszenia wystawić fakturę na tę hurtownię. Terminu tego nie stosuje się w przypadku, gdy hurtownia we wcześniejszym terminie:

- 1) przejmie remanent do własnych magazynów,
- 2) wskaże nabywcę,
- 3) przekaze kartę ewidencyjną do PUR,
- 4) zwróci kartę ewidencyjną w celu wniesienia uzupełnień lub poprawek,
- 5) zwróci kartę ewidencyjną, ponieważ dystrybucja danego remanentu nie należy do jej właściwości,
- 6) zwróci kartę ewidencyjną, ponieważ materiał ma tylko wartość złomu lub odpadku użytkowego albo nadaje się tylko na zniszczenie,
- 7) uzasadni, że cena remanentu nie odpowiada jego rzeczywistej wartości.

2. Jeśli zgłoszenie remanentu do hurtowni branżowo właściwej centrali handlowej nastąpiło za pośrednictwem jednostki nadrzędnej (§ 19, ust. 2), termin 60-dniowy, wskazany w ust. 1, zaczyna biec dopiero od daty wystawienia niewykorzystanej karty ewidencyjnej przez tę jednostkę.

3. W przypadkach, kiedy zakład pracy:

- 1) sprzedał remanent innemu zakładowi pracy (§ 15),
- 2) sprzedał remanent na podstawie dyspozycji sprzedaży wydanej przez jednostkę nadrzędna (§ 19),
- 3) sprzedał remanent hurtowni (§ 46, ust. 1, pkt 1),
- 4) sprzedał remanent nabywcy wskazanemu przez hurtownię (§ 46, ust. 1, pkt 2),

powinien on wystawić fakturę bezpośrednio na nabywcę najpóźniej 5 dnia od otrzymania potwierdzenia odbioru przesyłki, chyba że nabywca nie zgodził się na zaproponowaną cenę.

4. W przypadku przekazania remanentu do zbiornicy złomu lub do zbiornicy odpadków użytkowych fakturę należy wystawić na zbiornicę w terminie określonym w ust. 3.

5. Nie wolno wystawiać faktur na PUR.

§ 47. Jeśli nabywca uzasadni, że cena remanentu nie odpowiada jego rzeczywistej wartości, zostaje ona ustalona zgodnie przez obie strony. W razie braku zgody stron cenę ustala się na podstawie komisyjnej wyceny.

§ 48. 1. W skład komisji wyceny wchodzi po jednym przedstawicielu: posiadacz remanentu, nabywcy remanentu, właściwej terenowo i branżowo hurtowni oraz czynnika społecznego

2. Komisji wyceny przewodniczy przedstawiciel hurtowni.

3. Decyzje komisji wyceny zapadają zwykłą większością głosów.

4. W razie równej ilości głosów decyduje głos przewodniczącego.

5. Protokólna decyzja komisji wyceny jest ostateczna.

§ 49. Koszty komisji wyceny tzn. koszty podróży i diety likwidowane w ramach delegacji służbowej

pokrywa jedna lub obie strony w zależności od decyzji komisji wyceny.

§ 50. Jeżeli po uiszczeniu faktury remanent znajduje się w zakładzie pracy i został odstąpiony przez hurtownię nabywcy po niższej cenie na podstawie decyzji komisji wyceny, wówczas różnica pomiędzy ceną uznaną w fakturze, a ceną faktycznie pobraną przez hurtownię obciąża ten zakład pracy.

§ 51. 1. W terminie do dnia 30.9.1951 r. sprzedaż remanentów odbywać się będzie w relacji 100% ceny cennikowej albo ceny inwentarzowej, albo ceny uzgodnionej z nabywcą lub ceny określonej komisyjnie.

2. Po dniu 30.9.1951 r. fakturować się będzie:

1) w relacji 100% ceny cennikowej tylko te remanenty, które powstały z przyczyn uzasadnionych (np. zmiana planu produkcyjnego, polecenie przejęcia wydane przez władzę lub jednostkę nadrzędną itp.),

2) w relacji 100% ceny inwentarzowej albo ceny uzgodnionej z nabywcą lub ceny określonej komisyjnie — tylko te remanenty, które zgłoszono do sprzedaży przed dniem 1.10.1951 r.

3. Inne remanenty — zgłoszone do sprzedaży po dniu 30.9.1951 r. — należy fakturować w relacji 90% ceny cennikowej albo ceny inwentarzowej, albo ceny uzgodnionej z nabywcą lub ceny określonej komisyjnie.

4. Za właściwe stosowanie przepisów niniejszego paragrafu odpowiada główny księgowy zakładu pracy.

§ 52. Przedsiębiorstwa, zjednoczenia przemysłu, centralne zarządy, centrale zaopatrzenia, centrale handlowe, biura sprzedaży oraz PUR nie pobierają prowizji ani żadnych opłat z tytułu pośredniczenia przy upłynięciu remanentów.

§ 53. 1. Koszty magazynowania i konserwacji remanentów do czasu ich wysyłki, koszty opakowania, załadunku, ekspedycji i transportu (franco stacja odbiorcza) obciążają sprzedawcę tego remanentu.

2. Od zasad, podanych w ust. 1, dopuszczalne są wyjątki w przypadkach i w zakresie, jaki ustali Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego.

§ 54. 1. Koszty regeneracji i przerobu materiałów małowartościowych pokrywa PUR z własnych środków finansowych.

2. Posiadacz remanentu zwraca koszty regeneracji lub przerobu PUR po ukończeniu regeneracji lub przerobu.

§ 55. 1. Przedsiębiorstwa budżetowe pokrywają różnice (zyski lub straty) wynikłe przy upłynięciu remanentów z funduszy własnych.

2. Przedsiębiorstwa na rozrachunku gospodarczym wykazują różnice (zyski lub straty) wynikłe przy upłynięciu remanentów na rachunku wyników.

§ 56. Wszelkie obroty w zakresie akcji upłynięcia remanentów, dokonane za pośrednictwem hurtowni, wlicza się do planowych obrotów tych hurtowni.

VII . Sprawozdawczość

§ 57. Stan i ruch zbednych i nadmiernych remanentów należy ewidencjonować na następujących drukach:

1. karta ewidencyjna (załącznik nr 1),
2. dziennik (załącznik nr 2),
3. arkusz zbiorczy (załącznik nr 3).

§ 58. 1. Dziennik prowadzi się wg „wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia“ w układzie branżowym tzn. na tej samej karcie dziennika umieszczać należy materiały należące do jednej branży.

2. Zapisy w dzienniku należy zamykać na ostatni dzień miesiąca i do otrzymanych z zamknięć sum dołączać wyniki miesięcy poprzednich.

3. Dziennik prowadzą zakłady pracy.

§ 59. Wszystkie zapisy w kartach ewidencyjnych i w dziennikach należy czynić bieżąco.

1. Arkusze zbiorcze prowadzą zakłady pracy, jednostki nadrzędne oraz ministerstwa — w podwójnym układzie:

- 1) branżowym — jak dziennik,
- 2) imiennym — wg posiadaczy remanentów.

2. Odbitki arkuszy zbiorczych w obu układach służą jednocześnie jako sprawozdania miesięczne, które przesyłają:

- 1) zakłady pracy — jednostkom nadrzędnym w terminie do dnia 5 następnego miesiąca,
- 2) jednostki nadrzędne — właściwym ministerstom w terminie do dnia 15 następnego miesiąca,
- 3) ministerstwa — Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do dnia 25 następnego miesiąca.

3. W poszczególnych grupach branżowych arkusza zbiorczego należy wykazywać wyniki ujawnienia i upłynięcia remanentów od początku roku kalendarzowego do miesiąca sprawozdawczego włącznie.

§ 61. Jednostki zbytu prowadzą sprawozdawczość uproszczoną wg wzoru stanowiącego załącznik nr 4, przesyłając je w sposób i w terminach określonych w § 60.

§ 62. PUR składa Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego miesięczne sprawozdania wg wzoru stanowiącego załącznik nr 5.

§ 63. 1. W ciągu miesiąca od daty niniejszej instrukcji ministerstwa uzgodnia z Państwową Komisją Planowania Gospodarczego, jakie materiały wykazywane będą w miesięcznych sprawozdaniach także ilościowo.

2. Sprawozdania ilościowe sporządzać się będzie na arkuszach wg wzoru stanowiącego załącznik nr 6 i przesyłać w sposób i w terminach określonych w § 60.

VIII. Kontrola akcji ujawnienia i upłynięcia remanentów

§ 64. 1. Działalność zmierzająca do ujawnienia i upłynięcia remanentów powinna być na wszystkich szczeblach kontrolowana.

2. Prócz kontroli, o której mowa w ust. 1, informacje o stanie i przebiegu akcji ujawnienia i upłynięcia remanentów we wszystkich jednostkach gospodarki uspołecznionej zbierać będzie PUR.

3. Osoby, którym powierzono akcję ujawnienia i upłynięcia remanentów, w jednostkach określonych w § 1. powinny ściśle współpracować z komórkami finansowymi tych jednostek w celu stałego kontrolowania stanu i przebiegu akcji ujawnienia i upłynięcia remanentów.

§ 65. Wszystkie kontrolowane jednostki gospodarki uspołecznionej powinny okazywać przedstawicielom PUR jak najszybciej pomoc w wykonaniu zleconych im czynności, a w szczególności:

1. Udzielać im wszelkich potrzebnych sprawozdań, informacji i innych niezbędnych materiałów odnośnie stanu i likwidacji remanentów.
2. Udostępniać im przeprowadzanie inspekcji w magazynach i innych miejscach składowania, przeglądanie ksiąg magazynowych oraz uzyskanie informacji dotyczących gospodarki magazynowej.

IX. Sankcje

§ 66. W przypadkach naruszenia przepisów niniejszej instrukcji, a w szczególności przepisów § 4, ust. 1, § 6, ust. 2, § 10, ust. 2, § 16 oraz § 17 należy wyciągać w stosunku do winnych konsekwencje służbowe, a jeżeli czyn ma charakter przestępstwa, kierować doniesienie do właściwego prokuratora w celu pociągnięcia winnych do odpowiedzialności stosownie do obowiązujących przepisów.

Zakład zgłaszający		STAN I RUCH REMANENTU			Nr indeksu materiałowego			
Stacja kolejowa i bocznicza		Karta ewidencyjna №			Symbol branży towarowej			
		Nazwa materiału			Wartość użytkowa %			
Wyliczenie nadmiaru	Jedn. miary	Ewent. specyfik.	Zapasy w magazynie	Zapotrzebowanie roczne		Nadmiar do upłynnienia		U w a g i :
				zużycie roczne	normatyw	ilość	cena jedn. Wartość ogólna	
Dokładna charakterystyka materiału (uszkodzenia, zanieczyszczenia, ewent. zastosowanie i gdzie, opakowanie, pochodzenie itp.)								

Dane ewidencyjne		Aprobata kierownika zakładu lub upoważnionego	Wpisać do dziennika			Kartę wysłano	
Data wyst. karty	Podpis i stan wystaw.		gr. tow.	poz.	data	data	nr
Decyzja o pozostawieniu remanentu w magazynie		EWIDENCJA STANU RUCHU REMANENTU SPRZEDANO LUB ZUŻYTO					
		Data i Nr fakt.	Nazwa nabywcy lub spos. zużycia	Ilość	Wartość	Pozost. ilość	
Remanent oferowano							
Data	K o m u						
Opinia hurtowni, CH, PUR, orzeczenie Komisji kwalifikacyjnej, orzeczenie Komisji wyceny.		Stwierdza się ostateczną likwidację remanentu					
		Data					podpis

Nazwa posiadacza remanentu		Nazwa grupy branżowej			Rok	
					Miesiąc	
					Karta	
DZIENNIK STANU I RUCHU REMANENTÓW						
Lp.	Dzień	Krótkie określenie materiału	Nazwa posiadacza lub odbiorcy oraz nr karty ewidencyjnej i nr faktury	Wartość remanentów		
				ujawnionych	upłynnionych	
					razem	w tym na potrzeby własne
1	2	3	4	5	6	7

Lp.		Grupa branżowa	Wartość remanentów		
			ujawnionych	upłynnionych	
1	2	3		4	5
	I	Kopaliny			
	II	Żelazo i stal			
	III	Metale nieżelazne			
	IV	Druty i wyroby z drutu			
	V	Śruby, nitki i nakrętki			
	XXXI	Paliwo, produkty węglowodorkowe			
	XXXII	Środki spożywcze			
	XXXIII	Artykuły rolne			
		R a z e m			

Rok

Miesiąc

Arkusze

BRANŻOWY ARKUSZ ZBIORCZY
STANU I RUCHU REMANENTÓW

Nazwa jednostki organizacyjnej

Załącznik Nr 3-A

Rok

Miesiąc

Arkusze

ARKUSZ ZBIORCZY
STANU I RUCHU REMANENTÓW

Zestawienie wg posiadaczy

Nazwa jednostki organizacyjnej

Lp.		Nazwa posiadacza	Wartość remanentów		
			ujawnionych	upłynnionych	
1	2	3		4	5

					Załącznik nr 4	
Nazwa jednostki zbytu		<p align="center">S P R A W O Z D A N I E Z A K C J I U P L Y N N I E N I A R E M A N E N T Ó W</p>				Rok
						Miesiąc
						Karta
Ip.	Nazwa grupy branżowej	W A R T O Ś Ć R E M A N E N T Ó W				
		Zgłoszonych do upłynnienia	Sprzedanych	Przekazanych do P U R	Zaopiniowanych do zakwalifikowania na złom	
1	2	3	4	5	6	
	R a z e m					

					Załącznik nr 6	
Nazwa jednostki organizacyjnej		<p align="center">S P R A W O Z D A N I E I Ł O Ś C I O W E Z A K C J I U P L Y N N I E N I A R E M A N E N T Ó W</p>				Rok
						Miesiąc
						Karta
Ip.	Nazwa grupy branżowej lub materiału	I l o ś ć r e m a n e n t ó w			U w a g i	
		Ujawnionych (kg, m³)	Zgłoszonych do upłynnienia (kg, m³)	Uplynnionych (kg, m³)		
1	2	3	4	5	6	
	Stal					
	Metale nieżelazne					
	Łożyska toczne					
	Barwniki					
	R a z e m					

*) niepotrzebne skreślić

Sprawozdanie Przedsiębiorstwa Uplynnienia Remanentów

Z działalności w m-cu 195... roku

Lp.	Nazwa jednostki	Ilość zlustrowanych zakładów pracy	W a r t o ś ć r e m a n e n t ó w						
			W z l u s t r o w a n y c h z a k ł a d a c h p r a c y			% wykonania planu	ujawnionego mienia bezpieczeństwa	mater. małowartościowych zgłoszonych PUR do upłynnienia	U w a g i
			ogólna bilansowa	zaplanowana do ujawnienia	ujawniona				
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	Centrala w Warszawie								
2	Ekspoz. Warszawa								
3	„ Wrocław								
4	„ Katowice								
5	„ Szczecin								
6	„ Gdańsk								
7	R a z e m								

Lp.	Wartość remanentów upłynnionych za pośrednictwem PUR				Wartość remanentów tow. oddanych do przerobu lub regeneracji wg cen zaproponowanych przez posiadacza	Wartość remanentów upłynnionych mater. przerob. lub regen.		Ogólna wartość remanentów planowanych do upłynnienia	% wykonania planu
	z remanentów ujawnionych w lustrzanych zakładach pracy	materiałów małowartościowych	mienia bezpieczeństwa	innych		wg cen proponowanych przez właśc.	wg cen zbycia		
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									

Obowiązek opracowania przez jednostki gospodarki społecznej progresywnych norm zużycia materiałów na rok 1952

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, zarządzeniem nr 178 z dnia 18 maja br. znak BI-1B-01-26 ustalił zasady mające na celu osiągnięcie w bieżącym roku jak największej oszczędności materiałowych oraz obniżenia kosztów materiałowych przez stosowanie należycie obliczonych i przeanalizowanych norm zużycia opartych na osiągnięciach nowoczesnej nauki i techniki.

Podajemy treść zarządzenia:

§ 1. 1. Przez normę zużycia należy rozumieć nie tylko ilość jednorodnego materiału potrzebnego dla wykonania jednostki produktu lub usług, lecz również wsady i mieszanki materiałów zużyte na jednostkę wytwarzanego produktu oraz uzyski.

2. Wsady, mieszanki i uzyski oraz normy zużycia wszystkich materiałów podstawowych, pomocniczych bezpośrednich, paliwa i opakowań powinny być w 1952 r. oparte na normach technicznych opracowanych na zasadzie analizy właściwych procesów technologicznych i technicznie uzasadnionych strat.

3. Normy zużycia materiałów nie wymienionych w ust. 2 mogą być opracowane jako normy statystyczne.

§ 2. W celu zapewnienia odpowiedniej progresywności i realności opracowanym normom zużycia należy dokonać obliczeń w oparciu o:

- 1) analizę procesów technologicznych,
- 2) usprawnienie procesów technologicznych i ulepszenia techniczno - konstrukcyjne planowane na 1952 r.,
- 3) techniczne uzasadnienie strat (ubytków) materiałowych powstających w poszczególnych fazach produkcji,
- 4) doświadczenie przodujących pracowników, w szczególności racjonalizatorów i przodowników pracy,
- 5) doświadczenie i osiągnięcia przodujących zakładów pracy,
- 6) statystykę zużycia materiałów i osiągniętych norm w roku 1950 i w pierwszym okresie (co najmniej w I kwartale) 1951 roku.

§ 3. 1. Ministerstwa ustalają indywidualnie dla każdej gałęzi przemysłu wykaz (nomenklaturę) materiałów i odniesień, na które mają być opracowane:

- 1) źródłowe normy zużycia, wymienione w § 4 ust. 1 i 2,
- 2) średnie normy (wskaźniki) i plany zużycia, wymienione w § 5 ust. 1 — 3.

2. Wykazem wymienionym w ust. 1 należy objąć przede wszystkim materiały rozdzielone i bilansowane w 1952 r. według listy ustalonej przez PKPG zużywane w danym przedsiębiorstwie jako materiały podstawowe, pomocnicze bezpośrednie, paliwo, opakowania i najważniejsze materiały pośrednie.

§ 4. 1. Przedsiębiorstwo produkcyjne lub usługowe jest podstawową jednostką opracowującą źródłowe normy zużycia oraz w przypadkach przewidzianych w § 5 ust. 1 pkt. 3 źródłowe plany zużycia.

2. Zakłady opracują normy nie tylko w odniesieniu do każdego wytwarzanego produktu, lecz również dla każdego wytwarzającego agregatu, o ile poszczególne

agregaty różnią się od siebie pod względem wielkości, konstrukcji i zużycia materiałów.

3. Ministerstwa zaplanują prace nad normami zużycia w zakładach w ten sposób, by do 1 lipca 1951 r. wszystkie normy źródłowe opracowane przez zakłady w zakresie ustalonym w § 3 zostały przez nadrzędne jednostki zatwierdzone.

§ 5. 1. Centralne zarządy lub jednostki równorzędne opracują:

- 1) średnie progresywne normy (wskaźniki) zużycia na poszczególne materiały lub grupy materiałowe wraz z uzasadnieniem,
- 2) średnie normy dla wsadów i mieszanek w skali danego przemysłu wraz z uzasadnieniami,
- 3) plany zużycia w skali danego przemysłu wraz z uzasadnieniami na te materiały odnośnie których ze względu na charakter produkcji lub z innych powodów istnieje trudność ustalenia odniesienia dającego porównywalne średnie normy (wskaźniki) zużycia.

2. Opracowane stosownie do ust. 1 na materiały rozdzielane i bilansowane centralnie średnie normy (wskaźniki) i plany zużycia wraz z uzasadnieniami przesyła ministerstwa wraz z projektem planów do PKPG w trybie i terminie ustalonym zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 90 z dnia 23 marca 1951 r. w sprawie rozpoczęcia prac nad sporządzeniem Narodowego Planu Gospodarczego na 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 9, poz. 98).

§ 6. 1. Ministerstwa opracują ogólny program prac nad normami zużycia na 1952 r. i zapewnią na wszystkich szczeblach warunki organizacyjno - techniczne umożliwiające jego wykonanie.

2. W szczególności ministerstwa ustalają:

- 1) metodologię prac oraz obowiązujące instrukcje i wzory,
- 2) politykę wsadów i mieszanek jako jedno z najważniejszych zadań,
- 3) zakres prac zmierzających do udoskonalenia w 1952 r. urządzeń technicznych dla usprawnienia procesów technologicznych, jako istotnej podstawy do obniżenia norm zużycia i osiągnięcia lepszych uzysków,
- 4) kierunek prac nad ulepszeniami techniczno - konstrukcyjnymi obniżającymi teoretyczną ilość potrzebnego materiału,
- 5) kierunek prac zmierzających na wszystkich odcinkach do zapewnienia odpowiedniej progresywności przy ustalaniu norm na 1952 r.,
- 6) tryb zatwierdzania norm dla określonej kategorii materiałów.

§ 7. Ogólne zasady opracowania średnich progresywnych norm, planów zużycia i właściwych uzasadnień do projektu Narodowego Planu Gospodarczego podadzą instrukcje PKPG w sprawie prac nad projektem planu na 1952 r. (II etap prac nad sporządzeniem NPG) w części dotyczącej zaopatrzenia materiałowego.

§ 8. Zarządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 18 maja 1951 r.

Opracowanie planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1952

Nawiązując do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 90 z dnia 23.3.51 r. w sprawie rozpoczęcia prac nad sporządzeniem Narodowego Planu Gospodarczego na rok 1952, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych podał ogólne wyjaśnienia o sposobie opracowania planu zaopatrzenia materiałowego w piśmie okólnym Nr 6 z dnia 26 maja 1951 r. o następującej treści:

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustala, że Narodowy Plan Gospodarczy na rok 1952 zostanie przedstawiony do zatwierdzenia Radzie Ministrów w dniu 15 listopada 1951 r. Wobec tego, że termin zatwierdzenia Narodowego Planu Gospodarczego zostaje przyspieszony w porównaniu do lat ubiegłych o około 3 miesiące, wszystkie prace związane z opracowaniem części skła-

dowych Planu, a więc i projektu planu zaopatrzenia materiałowego, powinny być wcześniej rozpoczęte i zakończone w krótszym czasie. Skrócenie czasu przeznaczanego na opracowanie projektu planu zaopatrzenia zostanie osiągnięte dzięki ograniczeniu związanych z nim prac do tych elementów, które w zakresie zaopatrzenia wchodzi do Narodowego Planu Gospodarczego, czyli do:

1. ilościowych wskaźników i planów zużycia materiałów bilansowych centralnie,
2. wartościowych wskaźników globalnego zużycia i obniżenia kosztów materiałowych.

Ponadto projekt planu obejmuje ilościowe wskaźniki i plany zużycia nielicznych materiałów niebilansowanych, podstawowych i masowo zużywanych dla głównych celów gospodarczych jednostek planujących. Sposób i termin podania potrzeb w zakresie materiałów importowanych niebilansowanych zostanie ustalony odrębnie.

Prace nad planem zaopatrzenia materiałowego będą więc przebiegały, podobnie jak i prace nad innymi częściami Narodowego Planu Gospodarczego w 3 etapach, stopniowo rozszerzających ich zakres, czyli:

- 1 etap — prace przygotowawcze,
- 2 etap — opracowanie wskaźnikowego projektu planu,
- 3 etap — opracowanie szczegółowego planu na podstawie zatwierdzonych wskaźników.

Pierwszy etap jest poświęcony pracom przygotowawczym nad normami zużycia, które na podstawie wskazań udzielonych ustnie Ministerstwu powinny być w zakładach przemysłowych resortów gospodarczych w pełnym toku. Prace te dotyczą w pierwszym rzędzie rewizji dotychczas stosowanych norm i opracowania technicznych, naukowo uzasadnionych, postępowych, indywidualnych dla każdego zakładu i dla większych typowych agregatów norm zużycia na rok 1952. W okresie przygotowawczym powinny być ponadto poddane wnikliwej analizie dane statystyczne i sprawozdawcze dla wykrycia i zbadania możliwości zmniejszenia zużycia w poszczególnych zakładach, zmniejszenia odpadów i strat oraz podjęcia środków zmierzających do usunięcia przyczyn hamujących niektóre zakłady w uzyskaniu dynamicznej poprawy techniczno-ekonomicznych wskaźników.

Normy zużycia powinny być opracowane przede wszystkim dla materiałów bilansowanych i rozdzielanych centralnie, których spis podany jest w wykazie PKPG Nr 29a, dla innych materiałów, podstawowych i zużywanych masowo przez jednostki planujące oraz dla ważniejszych materiałów pomocniczych.

Drugi etap prac nad planem zaopatrzenia rozpocznie się dla jednostek planujących w pierwszych dniach lipca i będzie trwał do dnia 1 października 1951 r. W pierwszych dniach lipca Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego rozprowadzi do Ministerstw wytyczne do Narodowego Planu Gospodarczego na r. 1952, które w zakresie zaopatrzenia materiałowego obejmą:

- wstępne ilościowe limity i normy zużycia na niektóre materiały rozdzielane i bilansowane,
- zadania oszczędnościowe,
- oraz wartościowe limity zużycia materiałowego, uprzednio zatwierdzone przez Radę Ministrów. Wyższe wytyczne zostaną doprowadzone do najniższych jednostek planujących do dnia 7 sierpnia 1951 r.

Na podstawie powyższych wytycznych zaopatrzenia materiałowego oraz innych równoległe podanych wytycznych w zakresie produkcji, usług, zatrudnienia, finansów, inwestycji itd. jednostki planujące opracują projekt planu zaopatrzenia na r. 1952.

W odróżnieniu od dotychczas obowiązującej metodologii projekt planu zaopatrzenia nie obejmie wszystkich dotychczas opracowanych elementów. Projekt planu obejmie wyłącznie:

- a. zużycie, w podziale na kwartały, materiałów rozdzielanych, bilansowanych (na każdą pozycję oddzielnie wg wykazu nr 29a) i innych podstawowych materiałów zużywanych na główne cele produkcyjne lub usługowe jednostek planujących, w ujęciu ilościowym i wartościowym,
- b. uzasadnienie rozmiaru zużycia wielkością produkcji lub usług, normami zużycia i planami zużycia dla poszczególnych materiałów, wsadów i mieszanek w oparciu o średnie normy, limity zużycia i zadania oszczędnościowe, ustalone w wytycznych na rok 1952,
- c. zbiorcze zestawienie obejmujące zużycie w podziale na kwartały materiałów wymienionych w pkt. a w ujęciu ilościowym i wartościowym pozostałych materiałów w ujęciu wartościowym oraz zaplanowana oszczędność w r. 1952 w stosunku do roku 1951.

Projekty planów zaopatrzenia po ich przeanalizowaniu w branżowych ministerstwach, będą stanowiły materiał do opracowania bilansów materiałowych, które wejdą do Narodowego Planu Gospodarczego jako jego część składowa i zostaną przedłożone do zatwierdzenia Radzie Ministrów.

Po zatwierdzeniu ogólnego planu przez Radę Ministrów i przyjęciu przez Sejm Ustawodawczy RP ustawy o Narodowym Planie Gospodarczym na rok 1952, ostateczne ilościowe limity zużycia, normy zużycia i zadania oszczędnościowe zostaną przekazane jednostkom planującym.

Trzeci etap prac będzie polegał na opracowaniu szczegółowego planu zaopatrzenia materiałowego jako części składowej pełnego planu techniczno-przemysłowo — (usługowo) — finansowego w ścisłym oparciu o wskaźniki wynikające z Narodowego Planu Gospodarczego.

Szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego na rok 1952 jednostek planujących zostanie zatwierdzony wyłącznie przez jednostkę bezpośrednio nadrzędną. I tak np. plan przedsiębiorstwa zostanie zatwierdzony przez centralny zarząd przemysłu, którego zadaniem będzie dopilnowanie, aby plan gwarantował dotrzymanie ustalonych wskaźników.

Szczegółowy plan zaopatrzenia stanowiący opracowanie uprzednio zatwierdzonych wskaźników nie będzie sumowany na szczeblu wyższym niż przedsiębiorstwo. Jedynie dla celów rozdzielnictwa zostanie sporządzone zbiorcze, dla centralnego zarządu, zestawienie materiałów rozdzielanych i importowanych.

Zasady opracowania projektu planu zaopatrzenia oraz planu szczegółowego ustalą ogólne instrukcje Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w części dotyczącej zaopatrzenia materiałowego. Na podstawie instrukcji Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ministerstwa opracują dokładne instrukcje wykonawcze dla podległych jednostek, uwzględniające ich specyfikę.

Zmiana nomenklatury kontyngentowych grup wyrobów hutniczych na rok 1952

Poniżej podajemy treść zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 7 czerwca 1951 r., Nr 216, w sprawie zmiany nomenklatury kontyngentowych grup wyrobów hutniczych.

W celu usunięcia niedociągnięć dotychczasowej nomenklatury kontyngentowych grup hutnictwa żelaza, na które składały się w szczególności:

a) obszerność nomenklatury, zawierającej około 230 grup kontyngentowych, powodującej olbrzymi nakład pracy ze strony służby zaopatrzenia przy opracowaniu planów zaopatrzenia;

b) konieczność specyfikowania zapotrzebowań w zbyt dokładnym ujęciu, powodującą nierealność planów zaopatrzenia, zwłaszcza, że ustalanie zapotrzebowań odbywało się z reguły na kilka miesięcy przed terminem ich realizacji;

c) trudność planowania zaopatrzenia na potrzeby produkcji indywidualnej, gdzie możliwość ustalenia zapotrzebowania w tak ścisłym asortymencie grupowym była w zasadzie niewykonalna;

d) trudność dokonywania zmian planu produkcji, uniemożliwiająca w wielu przypadkach dokonywanie przerzutów między poszczególnymi grupami i powodująca częste dostarczanie przez huty materiału niezgodnego z rzeczywistymi potrzebami odbiorcy oraz biorąc pod uwagę zmniejszenie ostrości deficytu w niektórych grupach kontyngentowych, zarządza się co następuje:

§ 1. Przy opracowaniu planów zaopatrzenia materiałowego, bilansów materiałowych do Narodowego Planu Gospodarczego i rozdzielników materiałowych na rok 1952 w zakresie wyrobów hutniczych należy stosować nomenklaturę grup hutniczych, podaną w Wykazie Artykułów Bilansowych w Narodowym Planie Gospodarczym na rok 1952 (wydawnictwo Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 29 a).

Tabela Nr 1, zawarta w Wykazie Nr 29-a, ustala nomenklaturę nowych 58 grup kontyngentowych wyrobów hutniczych oraz podaje sposób ich przeliczenia na dotychczasowe grupy kontyngentowe. Tabela Nr 2 Wykazu Nr 29-a zawiera pomocnicze zestawienie podające sposób przeliczenia dotychczasowych grup kontyngentowych na nowe.

§ 2. W celu zastosowania nowej nomenklatury kontyngentowych grup wyrobów hutniczych należy:

1. dokonać w terminie do dnia 30 czerwca 1951 roku przeliczenia dotychczasowych grupowych norm zużycia materiałowego w ten sposób, aby zużycie wyrobów hutniczych, należących do różnych grup kontyngentowych wyliczone było na każdą nową grupę kontyngentową oddzielnie i umożliwiało zastosowanie nowych norm przy pracach nad Narodowym Planem Gospodarczym na rok 1952;

2. przeliczyć dane ewidencyjno - statystyczne ujęte w dawnych grupach kontyngentowych na nowe grupy dla stworzenia danych porównawczych w zakresie zużycia wyrobów hutniczych w latach 1950 i 1951.

Powołanie Komisji kwalifikacyjnej remanentów metali nieżelaznych

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Ciężkiego powołał Komisję Kwalifikacyjną remanentów metali nieżelaznych Zarządzeniem znak BJ-IE-04-1 nr 211 z dnia 23 kwietnia, którego treść podaje się:

§ 1. Powołuje się przy Biurze do Spraw Gospodarki Metalami Nieżelaznymi Komisję Kwalifikacyjną Metalu Nieżelaznych, zwaną dalej w skrócie Komisją.

§ 2. 1. Zadaniem Komisji jest:

1) badanie remanentów metali nieżelaznych zgłaszanych do Centrali Handlowej Metalu Nieżelaznych (CHMN) i kwalifikowanie ich na półwyroby i wybory:

- chodliwe, które mogą być upłynnione w okresie nie dłuższym niż 2 lata,
- niechodliwe, które nie mogą być upłynnione w przeciągu 2 lat i które mają być skierowane do przetopu;

2) ustalenie, które ze zgłoszonych do CHMN wyrobów i półwyrobów, w celu ich sprawniejszego upłynnienia, mają być sprowadzone na skład centralny CHMN, a które mogą pozostać w dyspozycji CHMN na składach przedsiębiorstw zgłaszających te remanenty.

2. CHMN przedstawi Komisji wykazy wszystkich remanentów metali nieżelaznych zarówno zgłaszanych do CHMN po wejściu w życie niniejszego zarządzenia, jak i zgłoszonych uprzednio a nieupłynnionych.

§ 3. 1. W skład Komisji wchodzi: Jako Przewodniczącą — Dyrektor Biura do Spraw Gospodarki Metalami Nieżelaznymi. Członkowie — przedstawiciel Centralnego Zarządu Przemysłu Metalu Nieżelaznych, przedstawiciel Instytutu Metalurgii, przedstawiciel Centralnego Zarządu Przemysłu Maszynowego, przedstawiciel Centralnego Zarządu Przemysłu Elektrotechnicznego.

2. Komisja wybierze spośród członków zastępcę Przewodniczącą.

3. Czynności Sekretarza Komisji pełnić będzie wyznaczony pracownik Biura do Spraw Gospodarki Metalami Nieżelaznymi.

§ 4. W razie ustąpienia jednego z członków Komisji, instytucja, którą on reprezentuje, w uzgodnieniu z Przewodniczącym Komisji, wydeleguje na jego miejsce innego przedstawiciela.

§ 5. 1. Posiedzenia Komisji zwołuje jej Przewodniczący w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak, niż raz na 2 tygodnie.

2. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości rozstrzyga głos Przewodniczącego.

3. Do ważności uchwały Komisji konieczna jest obecność na posiedzeniu Przewodniczącego lub jego zastępcy i co najmniej 2 członków.

§ 6. 1. W razie potrzeby Komisja może powołać podkomisje, które podlegają Przewodniczącemu i działają wg zasad przewidzianych w niniejszym zarządzeniu.

2. Przewodniczący może powierzyć opracowanie poszczególnych zagadnień, związanych z wykonaniem zadań Komisji rzeczoznawcom zarówno spośród członków Komisji, jak i spośród innych osób na zasadzie umowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 7. Nadzór nad działalnością Komisji należy do Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, któremu Przewodniczący Komisji składa co kwartał sprawozdania z jej działalności. Drugi egzemplarz sprawozdania otrzymuje Minister Przemysłu Ciężkiego.

§ 8. Za udział w posiedzeniach Komisji i podkomisji, przewodniczący, członkowie i sekretarz otrzymywać będą wynagrodzenie na zasadach ustalonych uchwałą Nr 36 Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie trybu powoływania Komisji resortowych i wynagrodzenia za udział w posiedzeniach (Monitor Polski nr A-9, poz. 134) z tym, że przewodniczący i członkowie Komisji otrzymywać będą wynagrodzenie zgodnie z punktami 3 i 4 ust. IV wymienionej uchwały.

§ 9. Wydatki Komisji pokrywane będą z budżetu Biura do Spraw Gospodarki Metalami Nieżelaznymi w ramach zatwierdzonego preliminarza budżetowego.

§ 10. Miejscem urzędowania Komisji jest Biuro do Spraw Gospodarki Metalami Nieżelaznymi w Katowicach.

Reglamentowanie skór futerkowych

W powyższej sprawie ukazało się rozporządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 13 lutego 1951 r. o następującej treści:

- § 1. 1. Skóry futerkowe, niezależnie od źródła ich pochodzenia, uznaje się za artykuł reglamentowany.
2. Skórami futerkowymi w rozumieniu niniejszego

rozporządzenia są skóry pokryte włosiem, pochodzące z uboju zwierzyny łownej, zwierząt domowych i zwierząt hodowlanych, z wyjątkiem skór świńskich oraz skór objętych działaniem dekretu z dnia 19 września 1946 r. o obrocie skórą (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 281).

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozdział skór futerkowych

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 118 znak OP12-60-25 z dnia 13 lutego 1951 r. ustala następujące zasady rozdziału skór futerkowych:

§ 1. 1. Rozdział niewyprawionych skór futerkowych pomiędzy przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielcze i prywatne dla celów przemysłowych zleca się Ministrowi Przemysłu Lekkiego według zasad ustalonych przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego.

2. Rozdział wyprawionych skór futerkowych pomiędzy przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielcze

i prywatne dla celów zaopatrzenia ludności zleca się Ministrowi Handlu Wewnętrznego.

§ 2. 1. Sprzedaż niewyprawionych skór futerkowych dla potrzeb przemysłu i rzemiosła zleca się Centrali Skór Surowych na podstawie rozdzielników, zatwierdzonych przez Ministra Przemysłu Lekkiego.

2. Sprzedaż wyprawionych skór futerkowych dla potrzeb przemysłu, handlu, rzemiosła i zaopatrzenia ludności zleca się Centrali Handlowej Przemysłu Skórzanego na podstawie rozdzielników, zatwierdzonych przez Ministra Handlu Wewnętrznego.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Powierzenie Centrali Skór Surowych i Centrali Handlowej Przemysłu Skórzanego gospodarowania skórą futerkowymi

W związku z rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 13 lutego 1951 r. w sprawie reglamentacji skór futerkowych, Ministrowie: Przemysłu Lekkiego i Handlu Wewnętrznego rozporządzeniem z dnia 13 lutego br. powierzyli gospodarowanie skórą futerkowymi Centralom wymienionym w nagłówku wg zasad następujących:

§ 1. 1. Gospodarowanie (skup i sprzedaż) niewyprawionymi skórą futerkowymi powierza się na zasadzie wyłączności przedsiębiorstwu państwowemu „Centrala Skór Surowych“.

2. Gospodarowanie (skup i sprzedaż) wyprawionych

skórą futerkowymi powierza się na zasadzie wyłączności przedsiębiorstwu państwowemu „Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego“.

3. Wymienione w ust. 1 i 2 przedsiębiorstwa państwowe będą dokonywać skupu skór futerkowych przez podległe im placówki terenowe. „Centrala Skór Surowych“ może także powierzyć skup niewyprawionych skór futerkowych gminnym spółdzielniom „Samopomocy Chłopskiej“ oraz spółdzielni „Jedność Łowiecka“ w zakresie skór zwierząt łownych na podstawie zawartych z tymi spółdzielniami umów.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Reglamentowanie niektórych materiałów drzewnych

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego uznał niektóre materiały drzewne za reglamentowane, rozporządzeniem z dnia 1 marca 1951 roku, o treści:

§ 1. Uznaje się za reglamentowane następujące materiały drzewne:

1) surowiec okrągły rodzajów liściastych i iglastych o średnicy ponad 7 cm mierzonej w grubszym końcu wraz z korą, bez względu na długość i średnicę cieńszego końca oraz niezależnie od tego, z jakiej części drzewa został pozyskany, z wyjątkiem materiałów wymienionych w § 2;

2) półfabrykaty ciosane, łupane, kłute i tarte oraz podkłady kolejowe;

3) sklejkę i okleiny oraz płyty stolarskie;

4) wełnę drzewną.

§ 2. Z materiałów drzewnych określonych w § 1 nie podlega reglamentacji:

1) surowiec okrągły rodzajów iglastych z widocznym miękkim murszem, w rozmiarach przekraczających 1/2 średnicy przekrojów na obu końcach dłuższy lub kłody;

2) karpina.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Gospodarowanie reglamentowanymi materiałami drzewnymi

W związku z rozporządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 1 marca 1951 r. w sprawie uznania niektórych materiałów drzewnych za reglamentowane oraz rozporządzeniem Ministra Leśnictwa z dnia 8 marca 1951 r. w sprawie obrotu i gospodarowania reglamentowanymi materiałami drzewnymi, Przewodniczący PKPG wydał zarządzenie nr 135 znak B17A-01-2, w którym ustala zasady gospodarowania reglamentowanymi materiałami drzewnymi. Podaje się treść zarządzenia:

§ 1. 1. Państwowe gospodarstwa leśne, podległe Ministrowi Leśnictwa i inne jednostki gospodarki społecznej administrujące lasami obowiązane są zawierać z Państwową Centralą Drzewną „Paged“ lub

jednostkami przez nią upoważnionymi umowy na dostawę wszystkich reglamentowanych materiałów drzewnych uzyskiwanych w administrowanych lasach.

2. Przepis ust. 1 nie narusza przepisów o zawieraniu umów planowych.

§ 2. Jednostki gospodarcze zarządzające lasami nie mogą gromadzić lub używać uzyskiwanych z tych lasów reglamentowanych materiałów drzewnych na własne potrzeby bez zgody Państwowej Centrali Drzewnej „Paged“.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozdzielnictwo niektórych reglamentowanych materiałów drzewnych

Z uwagi na reglamentowanie materiałów drzewnych, Przewodniczący PKPG zarządzeniem z dnia 1 marca nr 136 znak BJ7A—01—1 zlecił rozdzielnictwo niektórych reglamentowanych materiałów drzewnych Centralom wyszczególnionym w treści ww. zarządzenia:

§ 1. 1. Państwowa Centrala Drzewna „Paged“ rozdziela we własnym zakresie następujące reglamentowane materiały drzewne:

- 1) żerdzie wszystkich rodzajów drzew;
- 2) szczapy i wałki użytkowe i opałowe z wyjątkiem szczap i wałków użytkowych brzożowych, grabowych i bukowych nadających się do przetworu chemicznego, jak również szczap i wałków brzożowych nadających się na szpule;

Obrót i gospodarowanie reglamentowanymi materiałami drzewnymi

Minister Leśnictwa zarządzeniem z dnia 8 marca 1951 r. ustalił następująco powyższą sprawę:

§ 1. 1. Przedsiębiorstwu państwowemu „Paged“ Państwowa Centrala Drzewna powierza się skup i obrót na zasadzie wyłączności materiałami drzewnymi, reglamentowanymi na podstawie rozporządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 1 marca 1951 r. w sprawie uznania niektórych materiałów drzewnych za reglamentowane.

2. Przedsiębiorstwo państwowe „Paged“ Państwowa Centrala Drzewna może dokonywać skupu i obrotu określonego w ust. 1 przez inne przedsiębiorstwa państwowe, organizacje gospodarcze lub osoby prawne, jak również zezwolić im lub innym osobom na dokonywanie skupu i obrotu reglamentowanymi materiałami drzewnymi, określając zakres ich uprawnień oraz warunki skupu i obrotu.

§ 2. Przepis § 1 nie dotyczy:

1. przypadków pokrywania zobowiązań wynikających ze służebności i ciężarów realnych;

2. przypadków odstępowania przez posiadaczy gospodarstw rolnych za zezwoleniem prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej, reglamentowanych materiałów drzewnych pochodzących z lasów i zadrzewień stanowiącej ich własność lub własność gromad i wspólnot gruntowych innym posiadaczom gospodarstw rolnych, na ich własne potrzeby.

§ 3. 1. Reglamentowane materiały drzewne z wyjątkiem w lasach wolno uzyskiwać tylko za zezwoleniem prezydium powiatowej rady narodowej (miejskiej rady narodowej w miastach stanowiących powiaty miejskie).

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być udzielone jedynie dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb posiadacza drzewa i po zasięgnięciu opinii właściwego nadleśnictwa.

3. Przepis ust. 1 i 2 nie stosuje się do jednostek gospodarki uspołecznionej.

4. Reglamentowane materiały drzewne z posuszu, wiałołomów oraz innych złomów i wywrotów wolno uzyskiwać tylko za zezwoleniem prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej.

- 3) półfabrykaty łupane, kłute i ciosane z wyjątkiem bindry i podkładów kolejowych;
- 4) sklejki;
- 5) płyty stolarskie;
- 6) kostkę brukową.

2. Reglamentowane materiały drzewne, przeznaczone przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego do sprzedaży rynkowej, jak również reglamentowane materiały drzewne, o których mowa w ust. 1, Państwowa Centrala Drzewna „Paged“ rozdziela stosownie do zasad dystrybucji, które określi instrukcja Ministerstwa Handlu Wewnętrznego.

§ 2. Wełnę drzewną rozdziela Centrala Handlowa Przemysłu Drzewnego.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

§ 5. 1. Zużycie reglamentowanych materiałów drzewnych może nastąpić tylko za zezwoleniem prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej.

2. Prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej może nakazać posiadaczowi reglamentowanych materiałów drzewnych odstąpienie ich określonej osobie prawnej lub fizycznej po cenach obowiązujących.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania:

- 1) w odniesieniu do jednostek gospodarki uspołecznionej,
- 2) w przypadku gdy reglamentowane materiały drzewne zostały przez posiadacza nabyte zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia;
- 3) w przypadku uzyskania zezwolenia, o którym mowa w § 3.

§ 6. Przedsiębiorstwo państwowe „Paged“ Centrala Drzewna lub inne osoby uprawnione do skupu mają obowiązek bezzwłocznego zakupuienia zaofiarowanych do sprzedaży reglamentowanych materiałów drzewnych po cenach obowiązujących.

§ 7. 1. Reglamentowane materiały drzewne powinny być używane zgodnie z zasadami oszczędności, określonymi w obowiązujących przepisach.

2. Osoba uprawniona do obrotu może uzależnić sprzedaż reglamentowanych materiałów drzewnych od złożenia zobowiązania zużycia ich na określone cele.

3. Sprzedawca powinien pouczyć nabywcę o skutkach niewłaściwego zużycia nabywanych materiałów drzewnych.

§ 8. Osoby mające na podstawie dotychczasowych przepisów uprawnienie do obrotu materiałami drzewnymi mogą posiadane w dniu wejścia w życie rozporządzenia reglamentowane materiały drzewne sprzedawać bez ograniczeń wynikających z rozporządzenia w okresie trzech miesięcy od dnia jego wejścia w życie. Po upływie tego terminu reglamentowane materiały drzewne nie mogą być wydawane, choćby umowa kupna sprzedaży została zawarta przed upływem tego terminu.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zmiana wzoru umów szczegółowych i bezpośrednich o dostawę towarów

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego powyższą sprawę uregulował zarządzeniem nr 128 znak OP12—20—92, z dnia 19 lutego 1951 r. o treści następującej:

§ 1. We wzorze umowy szczegółowej o dostawę towarów przez wysyłkę do miejsca przeznaczenia, stanowiącym załącznik Nr 2 do zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 7 sierpnia 1950 r. w sprawie wzoru umów szczegółowych i bezpośrednich o dostawę to-

warów (Biuletyn PKPG nr 17, poz. 200 z 14.VIII 1950 r.), wprowadza się następujące zmiany:

1. w § 11 skreśla się wyrazy: „i na stacji odbiorczej“;

2. w § 12 dodaje się zdanie: „Uwaga: § 12 należy wypełnić w przypadku, gdy obowiązujące przepisy nie wymagają, by sprzedawca towar ubezpieczył, a ubezpieczenia żąda nabywca“.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Planowanie uzyskiwania złomu i innych odpadków użytkowych metali nieżelaznych i ich stopów

W celu zapewnienia, zabezpieczenia i zaoszczędzenia dla produkcji tak cennego surowca jakim jest złom i inne odpadki użytkowe metali nieżelaznych i ich stopów, Prezydium Rządu wydało w powyższej sprawie uchwałę z dnia 28 kwietnia br. o treści jak niżej:

§ 1. Uchwała niniejsza dotyczy złomu i innych odpadków użytkowych metali nieżelaznych i ich stopów, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 roku w sprawie reglamentacji złomu i innych odpadków metali nieżelaznych (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 69).

§ 2. 1. Jednostki gospodarki uspołecznionej, w których przy produkcji powstają złom i inne odpadki użytkowe metali nieżelaznych lub ich stopów obowiązane są do sporządzania rocznych planów uzyskiwania tego złomu i odpadków, odsprzedaży ich Rejonowym Zbiornicom podległym Centralnemu Zarządowi Gospodarki Złomem oraz składania sprawozdań z wykonania tych planów.

2. Sposób sporządzania planów ustali Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w drodze instrukcji.

§ 3. 1. Plany, o których mowa w § 2, jednostki gospodarki uspołecznionej przysyłać będą do swych jednostek nadrzędnych, przysyłając jednocześnie ich kopie w dwóch egzemplarzach do Centralnego Zarządu Gospodarki Złomem.

2. Jednostki nadrzędne, na podstawie otrzymanych planów (ust. 1) sporządzać będą plany zbiorcze, przysyłając ich kopie do Centralnego Zarządu Gospodarki Złomem i do Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych dla włączenia do rocznych bilansów materiałowych.

3. Sporządzanie i przysyłanie planów powinno nastąpić w terminie przewidzianym dla planu techniczno - przemysłowo - finansowego.

4. Plany na 1951 r. powinny być opracowane i przesłane do jednostek nadrzędnych (ust. 1) w ciągu dwóch miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej uchwały.

§ 4. Centralny Zarząd Gospodarki Złomem na podstawie otrzymanych planów (§ 3 ust. 1) złoży ewidencję planowanych ilości złomu i innych odpadków użytko-

wych metali nieżelaznych i ich stopów wg poszczególnych ich gatunków.

§ 5. 1. Jednostki gospodarki uspołecznionej składać będą swym jednostkom nadrzędnym półroczne sprawozdania z wykonania planów, o których mowa w § 3 ust. 1, w terminach: do dnia 15 sierpnia każdego roku za pierwsze półrocze i do dnia 15 lutego każdego roku za drugie półrocze, przysyłając jednocześnie kopie tych sprawozdań Biuru do Spraw Gospodarki Metalami Nieżelaznymi oraz Centralnemu Zarządowi Gospodarki Złomem.

2. Jednostki nadrzędne, na podstawie otrzymanych sprawozdań (ust. 1) sporządzać będą półroczne sprawozdania zbiorcze, przysyłając je Centralnemu Zarządowi Gospodarki Złomem oraz Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych.

3. Sprawozdania, o których mowa w ust. 1 powinny być sporządzone wg zasad ustalonych przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego.

§ 6. 1. Oprócz sprawozdań, o których mowa w § 5 jednostki gospodarki uspołecznionej przysyłać będą swym jednostkom nadrzędnym do dnia 10 każdego miesiąca operatywne sprawozdania miesięczne za miesiąc poprzedni, obejmujące zapas na początek i koniec okresu sprawozdawczego oraz dokonane wysyłki do Rejonowych Zbiornic podległych Centralnemu Zarządowi Gospodarki Złomem.

2. Odpisy sprawozdań, o których mowa w ust. 1 powinny być równocześnie przysyłane właściwym Rejonowym Zbiornicom Złomu.

§ 7. Postanowienia uchwały niniejszej nie dotyczą jednostek gospodarki uspołecznionej, podległych Ministrowi Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego, którzy wydadzą we własnym zakresie zarządzenia regulujące zasady planowania, sprawozdawczości i kontroli w zakresie uzyskiwania i odsprzedaży złomu i innych odpadków użytkowych metali nieżelaznych i ich stopów.

§ 8. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i właściwym ministrom.

§ 9. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozwiązanie Komisji Międzyministerialnej Uplynnienia Remanentów

W związku z utworzeniem Przedsiębiorstwa Uplynnienia Remanentów, Przewodniczący PKPG zarządzeniem Nr 185 z dnia 23 maja 1951 r. ustalił co następuje:

§ 1. Rozwiązuje się z dniem 30 kwietnia 1951 r. Komisję Międzyministerialną Uplynnienia Remanentów zwaną dalej w skróceniu Komisją Uplynnienia powołaną zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) z dnia 20 października 1949 r. znak: BI-I-10/132/92 w sprawie powołania Komisji Międzyministerialnej Uplynnienia Remanentów.

§ 2. 1. Obowiązki należące do zakresu działania Komisji Uplynnienia określone w § 2, pkt. 2) i 3) powołanego w § 1 zarządzenia przejmie i sprawować będzie w odniesieniu do wszystkich remanentów (z wyjątkiem remanentów motoryzacyjnych) Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPC.

2. Obowiązki należące do zakresu działania Komisji Uplynnienia określone w § 2, pkt. 1), 4) i 5) wyżej powołanego zarządzenia przejmie i sprawować będzie Przedsiębiorstwo Uplynnienia Remanentów.

3. Obowiązki Komisji Uplynnienia określone w zarządzeniu Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 16 stycznia 1951 r. w sprawie trybu przekazywania i sposobu wyceny nadmiernych remanentów motoryzacyjnych (Monitor Polski nr A-11, poz. 163) przejmie i sprawować będzie Departament Komunikacji i Łączności PKPG.

§ 3. Przewodniczący Komisji Uplynnienia złoży Przewodniczącemu PKPG w terminie do dnia 30 czerwca 1951 r. sprawozdanie z wykonania postanowień niniejszego zarządzenia.

Zużywanie (wykorzystanie) ciepła odpadkowego

W wykonaniu uchwały Prezydium Rządu, z dnia 8 listopada 1950 r. w sprawie oszczędności węgla w gospodarce narodowej, Przewodniczący PKPG wydał zarządzenie, Nr 130 znak TE9-I-11 z dnia 16 kwietnia 1951 r., regulujące zasady zużywania (wykorzystania) ciepła odpadkowego. Podaje się treść przedmiotowego zarządzenia:

§ 1. 1. Przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe są obowiązane do zużywania ciepła odpadkowego, uzyskanego w toku procesów produkcyjnych i nie wykorzystanego w tych procesach, w przypadku gdy zakłady materialne na urządzenia przeznaczone do wykorzystania tego ciepła są gospodarczo uzasadnione.

2. W szczególności należy wykorzystać następujące rodzaje ciepła odpadkowego:

- 1) ciepło spalin uchodzących z pieców przemysłowych, kotłów, silników itp. Zakres chłodzenia spalin dyktują warunki gospodarcze, przy czym dolną granicę opłacalności chłodzenia w zależności od warunków technicznych określa temperatura około 200°C;
- 2) ciepło spalin uchodzące z pieców przemysłowych o temperaturze powyżej 500°C, o czasie użytkowania powyżej 4.000 godzin rocznie i zużywających powyżej 1 tony węgla na godzinę (lub równoważną ilość innego paliwa), które może być wykorzystane do wytwarzania pary w kotłach bezpaleniskowych;
- 3) parę odłotową stałych silników parowych pracujących na wydmuch — do celów ogrzewniczych i technologicznych, pędząc te silniki przy niewielkiej przeciwprężności. W przypadku, gdy zastosowanie niewielkiej przeciwprężności nie jest możliwe, należy parę skraplać i kondensat zużytkować;
- 4) kondensat pochodzący z napędów silników, z procesów technologicznych i ogrzewania należy zbierać, w razie potrzeby oczyszczać i wykorzystywać dla celów technologicznych lub do zasilania kotłów;
- 5) ciepło wody odpływającej z systemów chłodniczych pieców, maszyn i urządzeń przemysłowych przez zasilanie nią urządzeń zużytkowujących ciepłą wodę.

§ 2. Przy projektowaniu nowych zakładów przemysłowych i rozbudowie istniejących należy przewidzieć wykorzystanie ciepła odpadkowego.

§ 3. Należy dążyć do wykorzystania jako opału odpadków, które nie znajdują żadnego innego zastosowania w produkcji, a posiadają wystarczającą wartość opałową i mogą być spalane oddzielnie lub z dodatkiem innego paliwa.

§ 4. W celu wprowadzenia w życie zasad, podanych w niniejszym zarządzeniu, właściwi ministrowie, którym podlegają przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe, poleca:

- 1) opracowanie przez właściwe komórki organizacyjne szczegółowych wytycznych z zakresu zużycia ciepła odpadkowego w podległych im przedsiębiorstwach;
- 2) przeanalizowanie przez centralne zarządy wielkości ciepła odpadkowego powstającego w podległych im przedsiębiorstwach i zakładach przemysłowych;
- 3) opracowanie przez centralne zarządy planu zainstalowania urządzeń dla wykorzystania ciepła odpadkowego i przedłożenie sobie tych planów do zatwierdzenia;
- 4) uwzględnianie przez biura projektowe i komisje oceny projektów inwestycyjnych przy projektowaniu nowych i rozbudowie istniejących zakładów przemysłowych — konieczności wykorzystania ciepła odpadkowego.

§ 5. 1. Właściwi ministrowie, o których mowa w § 4, będą składać Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego kwartalne sprawozdania z przebiegu akcji wykorzystania ciepła odpadkowego i wykorzystania jako opału palnych odpadków.

2. W sprawozdaniach, o których mowa w ust. 1, należy w szczególności podawać:

- 1) ilość przedsiębiorstw, w których przewiduje się wykorzystanie ciepła odpadkowego;
- 2) przewidywaną roczną oszczędność w tonach węgla w wartości opałowej 7.000 kcal (kg paliwa umownego), która zostanie osiągnięta po zainstalowaniu urządzeń umożliwiających wykorzystanie ciepła odpadkowego oraz przewidywane nakłady na instalację tych urządzeń i utrzymanie ich w ruchu;
- 3) osiągniętą do końca okresu sprawozdawczego oszczędność w tonach paliwa umownego na skutek uruchomienia urządzeń do wykorzystania ciepła odpadkowego oraz nakłady poniesione przy instalowaniu i utrzymywaniu w ruchu tych urządzeń;
- 4) rodzaj, ilość i sposób wykorzystania jako opału odpadków.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 16 kwietnia 1951 r.

Przypominamy naszym abonentom o odnowieniu prenumeraty na drugie półrocze rb.

Prenumerata w tym półroczu wynosić będzie:

półrocznie zł 24.—

kwartalnie zł 12.—

Cena pojedynczego numeru zł 4.—

Redakcja: PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, Warszawa, Plac 3-ch Krzyży 5, pokój Nr 216

Wydawca: POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODAR CZE Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione
Warszawa, ul. Poznańska 15

Prenumerata: kwartalnie zł 9.—, półrocznie zł 18.—, rocznie zł 36.—; cena numeru pojedynczego zł 3.—

Prenumerata i kolportaż: PPK „RUCH“ Warszawa, ul. Srebrna 12. Konto PKO I-17293.

Zam. 1823 z dn. 9.VI.1951 r. Nakład 11.600 egz. Ukończono w czerwcu 1951 Papier druk. sat. kl. VII, 60 gr. 61 x 86.
Druk „Prasa Demokratyczna“, W-wa, Śniadeckich 16.

Cena zł 3.—

2-B-30771